

Studie & Werk 2017

seo economisch onderzoek

Amsterdam, juni 2017
In opdracht van Elsevier Weekblad

Studie & Werk 2017

De arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-alumni

Paul Bisschop
Jelle Zwetsloot
Siemen van der Werff

seo economisch onderzoek

“De wetenschap dat het goed is”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winst-oogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport nr. 2017-41

ISBN 978-90-6733-869-1

Copyright © 2017 SEO/Elsevier Weekblad. Alle rechten voorbehouden. Voor het overnemen van (delen van) het rapport, tabellen en figuren is voorafgaand schriftelijke toestemming vereist van zowel SEO als Elsevier. Dat geldt eveneens voor overname van gegevens ten behoeve van niet-commercieel gebruik. Bij toestemming dient altijd als bron te worden vermeld: ‘Bron: SEO/Elsevier’.

Samenvatting

Afgestudeerden van bèta-opleidingen (hbo en wo), lerarenopleidingen voortgezet onderwijs (hbo), medische opleidingen (wo) en economische opleidingen (wo) hebben een relatief goede arbeidsmarktpositie. Er zijn duidelijke verschillen in de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden tussen instellingen. Dit is in deze editie van Studie & Werk voor het eerst onderzocht op basis van registratiedata van alle afgestudeerden in de afgelopen tien jaar.

De Nederlandse economie is na een reeks moeizame jaren uit de crisis geklommen en lijkt in 2017 in veel opzichten weer op volle toeren te draaien. Die positieve ontwikkeling is grotendeels terug te zien in de resultaten van *Studie & Werk 2017*. Het aandeel in Nederland woonachtige hbo- en wo-afgestudeerden dat vrijwel direct na afstuderen als werknemer of zelfstandige aan de slag is gegaan is na jaren van daling weer licht toegenomen. Ook hebben afgestudeerden sneller een vast contract en zijn de maandsalarissen van starters voor het tweede jaar op rij gestegen. Tegelijkertijd zijn werkzame afgestudeerden meer (contract)uren gaan werken, waardoor het gemiddelde uurloon op een gelijk niveau blijft. Dit geldt met name voor hbo-afgestudeerden. De duur tot de eerste substantiële baan neemt na jaren van stijging weer af, voor zowel hbo- als wo-afgestudeerden. Concluderend is er sprake van een positieve ontwikkeling van de arbeidsmarktpositie van hbo- en wo-afgestudeerden, maar het niveau van voor de crisis in termen van salaris, baan zekerheid en duur tussen afstuderen en een eerste substantiële baan lijkt nog ver weg.

Een salarisvergelijking tussen opleidingen levert een positief beeld op voor bèta-opleidingen (hbo en wo), lerarenopleidingen voortgezet onderwijs (hbo), medische opleidingen (wo) en economische opleidingen (wo). Tabel S.1 presenteert de vijf meest en de vijf minst verdienende opleidingen voor starters uit het afstudeerjaar 2014-15 en voor personen die tien jaar geleden afgestudeerd zijn. De top 5 is bepaald op basis van gemiddelde maandsalarissen van afgestudeerden in loondienst.

Tabel S.1 Top vijf meest en minst verdienende opleidingen, hbo en wo

	hbo starters	hbo na 10 jaar	wo starters	wo na 10 jaar
Bovenste 5	Verloskunde	Maritiem Officier	Tandheelkunde	Tandheelkunde
	Mondzorgkunde	Leraar Nederlands	Geneeskunde	Geneeskunde
	Leraar Biologie	Leraar Engels	Farmaceutische wet.	Econometrie
	Leraar Wiskunde	Mondzorgkunde	Diergeneeskunde	Fiscale economie
	Leraar Engels	Bestuurskunde	Econometrie	Fiscaal recht
Onderste 5	Vrijtijdsmanagement	PABO	Culturele antropologie	Kunst- en cultuurstud.
	Kunstacademie	Vrijtijdsmanagement	Archeologie	Mediastudies
	Fashion	Kunstacademie	Letterkunde	Bouwkunde
	Dans	Toerisme	Geschiedenis	Archeologie
	Toerisme	Dans	Kunst- en cultuurstudies	Letterkunde

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

De salariscroei van afgestudeerden met een pabo-diploma is dusdanig, dat zij ondanks een gemiddeld goed startsalaries afdalen tot één van de vijf slechtst betaalde hbo-opleidingen tien jaar na afstuderen. Dat geldt niet voor alumni van de lerarenopleidingen gericht op het voortgezet onderwijs, die als starters en op termijn relatief veel verdienen. Van de wo-afgestudeerden verdienen (tand)artsen structureel het meest, terwijl letterkundigen, archeologen en afgestudeerden van kunst- en cultuurstudies als starters en na tien jaar het laagste salaris hebben.

Er zijn salarisverschillen tussen instellingen waaraan de opleiding is gevolgd, bovenop de verschillen tussen opleidingen. Van alle universiteiten voeren de TU Delft en TU Eindhoven de ranglijst van best verdienende afgestudeerden aan. Afgestudeerden van Wageningen Universiteit, Tilburg Universiteit en de Vrije Universiteit verdienen het minst. Tussen hogescholen zijn de verschillen kleiner dan tussen universiteiten. Hbo-afgestudeerden van de Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool Windesheim en de NTHV Breda verdienen tien jaar na afstuderen gemiddeld het meest. Alumni van de Christelijke Hogeschool Ede en de NHL Hogeschool verdienen op termijn het minst.

De opleidingen die goed scoren in de salarisvergelijkingen doen het over het algemeen ook goed in termen van duur tussen afstuderen en de start van de eerste substantiële baan. Gemiddeld doen afgestudeerden aan creatieve opleidingen en kunstopleidingen er lang over om een baan te vinden. Afgestudeerden aan technische opleidingen vinden betrekkelijk snel een substantiële baan, evenals afgestudeerden aan lerarenopleidingen (zowel pabo als tweedegraads en eerstegraads). Tabel S.2 geeft de vijf opleidingen met de kortste en de vijf opleidingen met de langste duur tot een substantiële baan weer voor het afstudeercohort 2014-2015.

Tabel S.2 Top vijf opleidingen met kortste en langste duur tot de eerste substantiële baan, hbo en wo

	hbo starters	wo starters
5 met kortste duur	Optometrie en Audiologie	Farmaceutische wetenschappen
	Mechatronica	Leraar talen
	Leraar Economie	Fiscale economie
	Leraar Biologie	Computer science
	Leraar Natuur-/Scheikunde	Geneeskunde
5 met langste duur	Muziek	Cultuurstudies
	Toerisme	Geschiedenis
	Creatieve therapie	Letterkunde
	Kunstacademie	Kunst- en cultuurstudies
	Dans	Archeologie

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Tabel S.3 geeft inzicht in de opleidingen met een grote dan wel een kleine kans op een vast contract 15 maanden na afstuderen. De cijfers zijn gebaseerd op gemiddelde kansen van afgestudeerden werkzaam in loondienst. Hbo-afgestudeerden van lerarenopleidingen en technische opleidingen hebben relatief snel een vast contract. Wo-alumni van financiële studies, lerarenopleidingen en

technische studies werken ten opzichte van andere wo-afgestudeerden snel in een vast dienstverband. Wo-afgestudeerden met een medische opleiding hebben gemiddeld een goed startsalaris en een korte duur tot een substantiële baan, maar hebben naar verhouding een grote kans om langer op tijdelijke basis te werken.

Tabel S.3 Top vijf opleidingen met meeste en minste kans op een vaste baan 15 maanden na afstuderen, hbo en wo

hbo starters	wo starters
Bovenste 5	
Algemene Operationele Techniek	Accounting
Management in de Zorg	Fiscale economie
Leraar Natuur-/Scheikunde	Leraar exacte vakken
Leraar Wiskunde	Informatiekunde
Leraar Nederlands	Computer science
Onderste 5	
Logopedie	Biomedische wetenschappen
Muziek	Diergeneeskunde
Toneel	Neurowetenschappen
European Studies	Archeologie
Dans	Geneeskunde

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Studie & Werk maakt dit jaar voor het eerst gebruik van registratiedata over alle afgestudeerden in het Nederlandse hoger onderwijs. Deze data zijn afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en omvatten onder anderen alle afgestudeerden en alle dienstverbanden van werknemers in Nederland. Door koppeling van bestanden wordt een compleet beeld verkregen van de arbeidsmarktpositie van alle afgestudeerden in het hoger onderwijs.

Inhoud

Samenvatting	i
1 Inleiding	1
2 Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt voor recent afgestudeerde hoger opgeleiden	3
2.1 Inkomenssituatie.....	3
2.2 Salaris.....	5
2.3 Duur tot een substantiële baan	8
2.4 Baanzekerheid	10
3 Het salaris van afgestudeerden	13
3.1 De invloed van individuele factoren op het salaris.....	13
3.2 Opleidingseffecten	19
3.3 Instellingseffecten.....	24
4 Duur tot een substantiële baan	27
4.1 De invloed van individuele factoren op de duur tot een substantiële baan.....	27
4.2 Opleidingseffecten	31
4.3 Instellingseffecten.....	34
5 Baanzekerheid	37
Bijlage A Onderzoeksverantwoording	41

1 Inleiding

Dit is de 21^e editie van het SEO/Elsevier-onderzoek *Studie & Werk*. De 21^e editie is een speciale editie. Net als voorgaande edities staan de arbeidsmarktpositie van recent afgestudeerden en de arbeidsmarktrelevantie van hbo- en wo-opleidingen centraal, maar de totstandkoming van het onderzoek is radicaal anders dan de voorgaande onderzoeken. De afgelopen twintig jaar was het onderzoek gebaseerd op een schriftelijke enquête onder achtduizend afgestudeerden aan het hoger onderwijs. Dit jaar maakt het onderzoek voor het eerst gebruik van integrale gegevens van afgestudeerden aan hbo- en wo-opleidingen via Microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het integrale karakter van de gegevens maakt het mogelijk een compleet beeld van de arbeidsmarktpositie van alle afgestudeerden te presenteren. Ook zijn de arbeidsmarkttuitkomsten niet meer gebonden aan het moment van enquêteren. Op die manier kan de ontwikkeling van de arbeidsmarktpositie van elk afstudeercohort in kaart worden gebracht. Bijlage A gaat nader in op de voor dit onderzoek gebruikte CBS Microdata.

Het voorliggende onderzoek presenteert een compleet beeld van de arbeidsmarktpositie van startende hbo- en wo-afgestudeerden uit het afstudeerjaar 2014-15. Bovendien geeft het onderzoek inzicht in de ontwikkeling van de arbeidsmarktpositie van starters en gaat het in op de arbeidsmarktpositie één en tien jaar na afstuderen van degenen die in het studiejaar 2005-06 afgestudeerd zijn. In overeenstemming met eerdere jaargangen is de arbeidsmarktpositie bepaald aan de hand van drie pijlers: het salaris, de kans op een vast contract en de duur tot de eerste substantiële baan. Naast de uitsplitsing van arbeidsmarktposities naar opleidingen presenteert dit onderzoek voor het eerst de verschillen in de arbeidsmarktposities van afgestudeerden tussen onderwijsinstellingen.

Bij dit rapport horen twee bijlages met statistische informatie over de arbeidsmarktpositie van respectievelijk de hbo- en wo- afgestudeerden. Deze bevatten gegevens per opleidingsniveau. Voor de indeling in opleidingen heeft een clustering plaatsgevonden, waarbij zeer gelijkende opleidingen alsook opleidingen met een klein aantal afgestudeerden zijn samengevoegd.

2 Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt voor recent afgestudeerde hoger opgeleiden

Na een stevige crisis op de arbeidsmarkt lijkt het herstel voor hoger opgeleiden te zijn ingezet. Dit komt tot uiting in hogere salarissen, kortere duren tot een substantiële baan en hogere kansen op een vast contract. Daar staat tegenover dat het uurloon van startende hoger opgeleiden nog altijd niet stijgt en dat het herstel nog niet voor alle type opleidingen optreedt.

Dit hoofdstuk plaatst de huidige arbeidsmarktpositie van afgestudeerde hoger opgeleiden in historisch perspectief. Er wordt achtereenvolgens gekeken naar de inkomenssituatie, het salaris, de duur tot een passende baan en baanzekerheid.

2.1 Inkomenssituatie

Zowel hbo- als wo-afgestudeerden zijn kort na afstuderen vaker aan het werk dan in de afgelopen jaren. Het aandeel afgestudeerden dat vertrekt uit Nederland of geen inkomstenbron heeft neemt af.

Als gekeken wordt naar de inkomenssituatie kort na afstuderen, zijn voor hbo- en wo-afgestudeerden dezelfde patronen zichtbaar. Ongeveer driekwart van de hbo-afgestudeerden werkt zes maanden na afronding van de studie in tijdelijke of vaste (loon)dienst en woont in Nederland, zie Figuur 2.1.¹ Dat aandeel is hoger geweest: in het begin van dit millennium hadden nog zo'n acht op de tien hbo-afgestudeerden na zes maanden een baan in tijdelijke of vaste dienst. Eenzelfde verschil geldt voor wo-afgestudeerden, al ligt het aandeel werknemers daar standaard lager (Figuur 2.2). Ten opzichte van het cohort 2012-2013 is er voor het meest recente afstudeercohort sprake van een (lichte) toename van het aandeel in Nederland woonachtige afgestudeerden dat werkt als werknemer of zelfstandige.

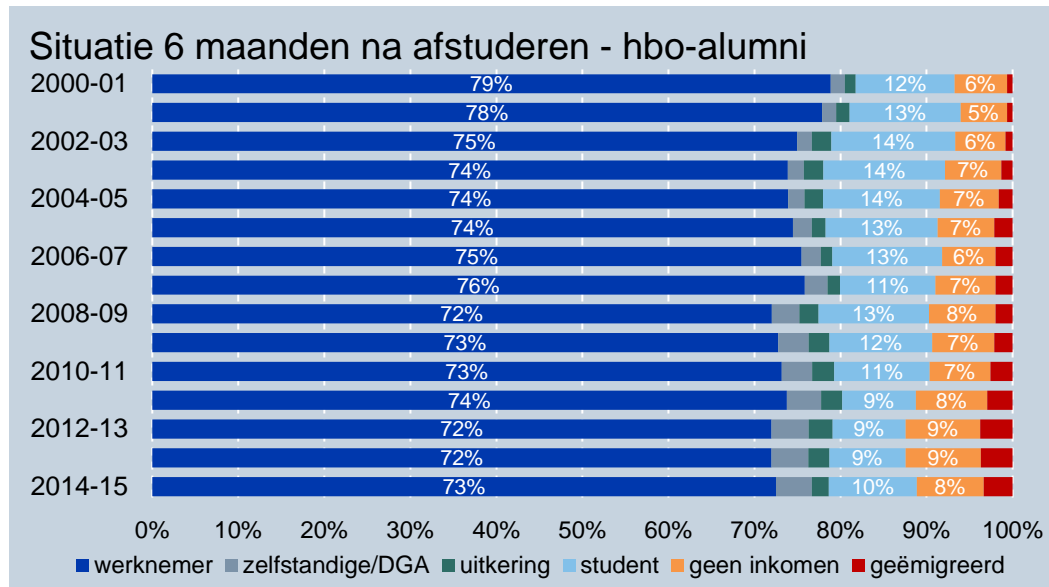
Ook het aandeel doorstudeerders is de afgelopen jaren lager dan voorheen.² Het hoge collegegeldtarief voor een tweede bachelor of master en het inkorten (en afschaffen) van de basisbeurs zijn daar waarschijnlijk debet aan. De dalingen houden tevens verband met het toenemende aantal buitenlandse studenten: het aandeel dat na afstuderen emigreert is de afgelopen jaren flink toegenomen. Op dit moment neemt het aandeel geëmigreerden weer af. Daarnaast is er vanaf het ontstaan van de economische crisis in 2008 een hoog aandeel afgestudeerden zonder inkomen. Het kan goed zijn dat afgestudeerden nog op zoek zijn naar een baan en daarbij geen uitkering aanvragen, of nog

¹ De resultaten zijn afkomstig uit een multinomiale probitschatting, waarbij is gecorrigeerd voor verschillen in meetmoment (zie bijlage A). Inkomsten uit het buitenland van personen die in het buitenland wonen zijn niet bekend. Afgestudeerden die wonen in het buitenland en geen inkomsten hebben uit Nederland vallen onder de categorie 'geëmigreerd'. Dit zijn voornamelijk buitenlandse studenten

² De afname bij wo-alumni is mede het gevolg van een registratiewijziging bij afgestudeerden Geneeskunde. Afgestudeerden met een opleidingsplek in het ziekenhuis werden voorheen geregistreerd als doorstudeerders, waar zij tegenwoordig als werkend worden geregistreerd.

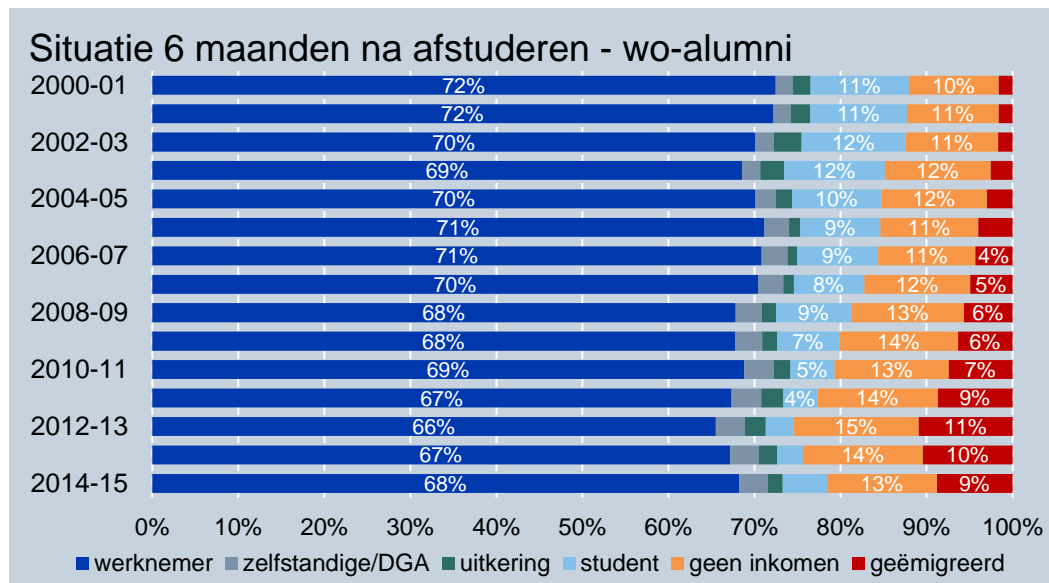
geen recht hebben op een uitkering.³ Een andere verklaring is dat afgestudeerden vaker een (buitenlandse) reis maken voordat zij op zoek gaan naar werk. In het laatste jaar is het aandeel afgestudeerden zonder inkomen gedaald.

Figuur 2.1 Een lichte toename van het aandeel werknemers onder hbo-alumni uit 2014-2015

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Figuur 2.2 Het aandeel werkende wo-alumni neemt voor het tweede jaar op rij toe

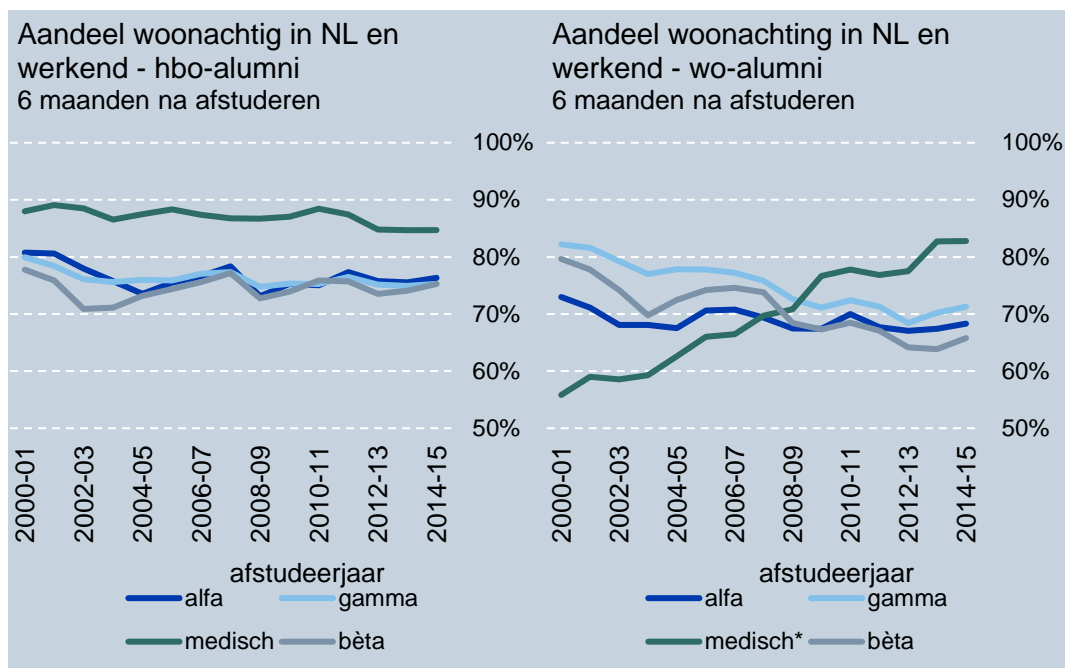

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

³ Recht op een ww-uitkering ontstaat nadat iemand in de voorafgaande 36 weken minstens 26 weken heeft gewerkt en vanuit die baan werkloos is geworden. Aan deze voorwaarden voldoen veel afgestudeerden direct na hun studie niet. Er is geen recht op bijstand wanneer de persoon zelf en een eventuele partner waarmee hij of zij samenwoont samen voldoende inkomsten én vermogen hebben om van te kunnen leven.

Figuur 2.3 laat zien dat de lichte toename in het aandeel werkenden zich voordoet bij vrijwel alle typen opleidingen. Het aandeel werkende starters vanuit een medische studie blijft redelijk constant; bij zowel hbo- als wo-studies geeft een medische studie veruit de grootste kans op werk. De kans op werk ligt voor andere typen studies dicht bij elkaar.

Figuur 2.3 Alumni van gamma-, bèta- en alfa-studies zijn kort na afstuderen vaker aan het werk

*De sterke stijging bij wo-medisch wordt mede verklaard door een registratiewijziging, zie eerdere voetnoot.
Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

2.2 Salaris

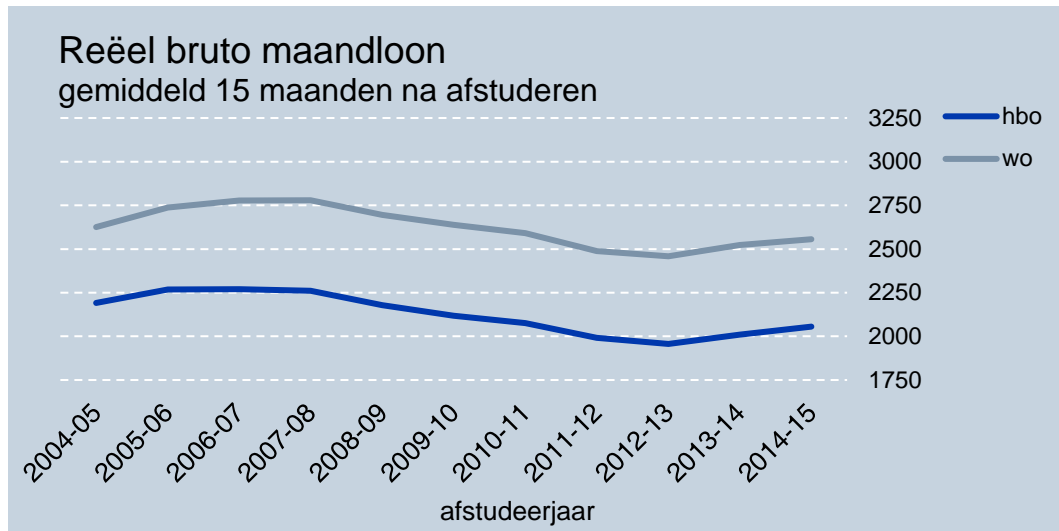
Hoewel het gemiddelde maandloon van starters toeneemt, is deze ontwikkeling door de stijging van gewerkte uren niet zichtbaar in het gemiddelde uurloon. Het gemiddelde loon van gamma- en bèta-alumni van wo-studies is na jaren van daling weer toegenomen.

Na een periode van vijf jaar met jaarlijkse dalingen in het gemiddelde reële bruto maandloon is zowel voor hbo- als wo-alumni voor het tweede jaar op rij het loon gestegen, zie Figuur 2.4.⁴ Het herstel zet zich dus na de crisis door. Alumni uit het studiejaar 2014-15 hebben ongeveer eenzelfde startsalaris⁵ als alumni uit het studiejaar 2010-11. Het salarisoniveau van voor de crisis is echter nog niet bereikt.

⁴ Enkel hbo- en wo-alumni die in september in het tweede jaar na afstuderen inkomsten uit loondienst in Nederland hebben zijn meegenomen in de berekeningen van het gemiddelde maand- en uurloon.

⁵ Het 'startsalaris' verwijst naar het salaris gemiddeld 15 maanden na afstuderen.

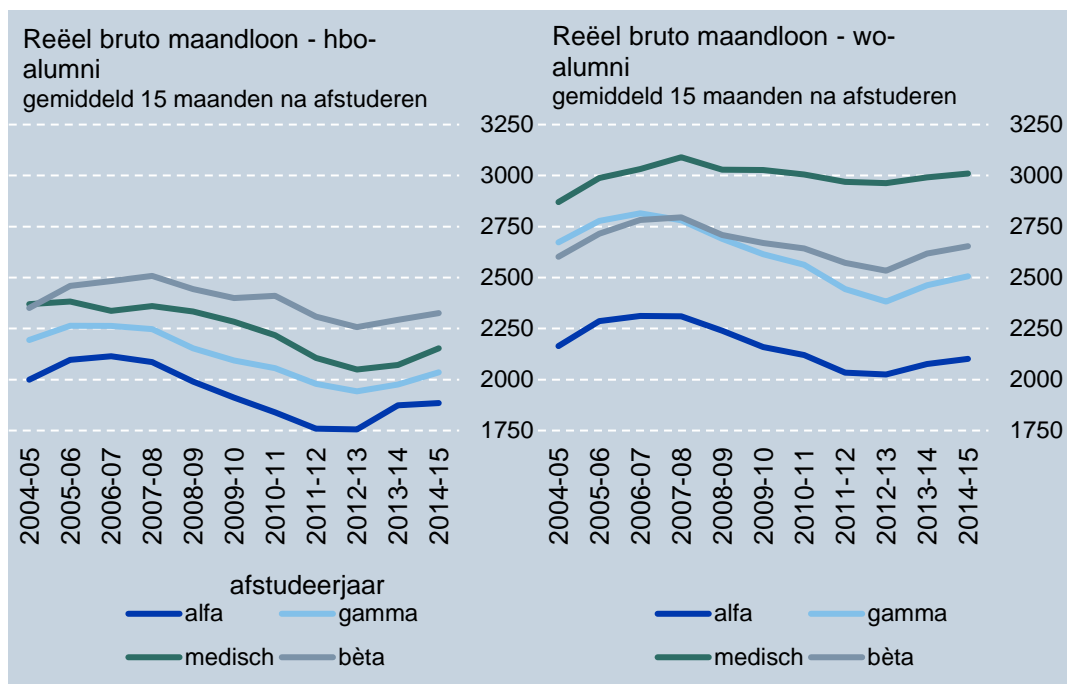
Figuur 2.4 Het maandsalaris van hoogopgeleide starters stijgt voor het tweede jaar op rij

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Alumni van alle typen hbo-opleidingen profiteren van de stijging in het gemiddelde maandloon, zie Figuur 2.5. Vooral het meest recente afstudeercohort van medische hbo-opleidingen is erop vooruitgegaan ten opzichte van het afstudeercohort van een jaar eerder. Het maandloon van afgestudeerden van alfa-opleidingen is na een sterke stijging bij het vorige afstudeercohort nu vrijwel gelijk gebleven. Hun gemiddelde maandloon blijft lager ten opzichte van afgestudeerden van andere typen hbo-studies.

Figuur 2.5 Het maandsalaris van starters stijgt voor alle opleidingsrichtingen

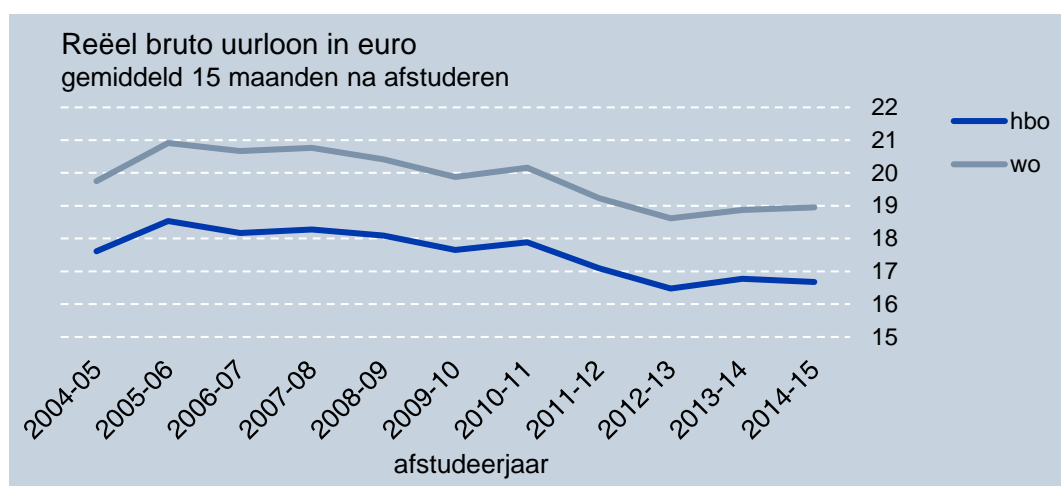

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Ook wo-alumni uit alfa-opleidingen verdienen minder dan alumni van andere typen wetenschappelijke studies. De afgelopen twee jaar is het startsalaris voor hen, evenals voor alumni uit bèta- en gamma-opleidingen, iets hersteld. Dat geldt nauwelijks voor de medische wo-opleidingen, al ligt dat gemiddelde salaris nog altijd behoorlijk boven dat van andere typen studies. De grootste stijging in startsalarissen vond de afgelopen jaren plaats bij wo-alumni van bèta- en gammastudies.

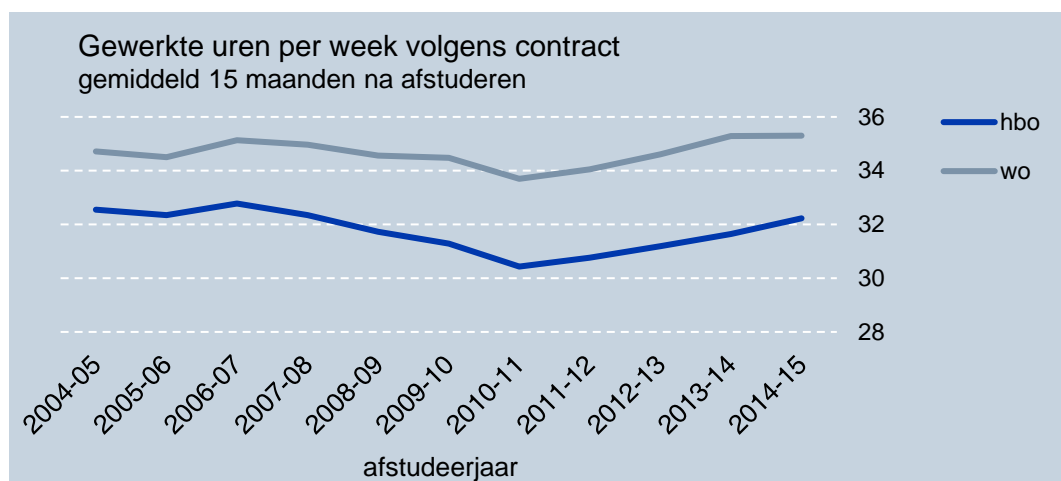
De ontwikkeling van het uurloon toont een opvallend verschil ten opzichte van de ontwikkeling van het gemiddelde maandloon, zie Figuur 2.6. Daar waar het maandloon van het meeste recente cohort flink is toegenomen, blijft het uurloon redelijk stabiel. Dat wil zeggen dat het gemiddelde loon het afgelopen jaar weliswaar gestegen is, maar dat daar tegenover staat dat alumni ook meer (contract)uren zijn gaan werken, zie Figuur 2.7.

Figuur 2.6 Het uurloon blijft redelijk stabiel

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

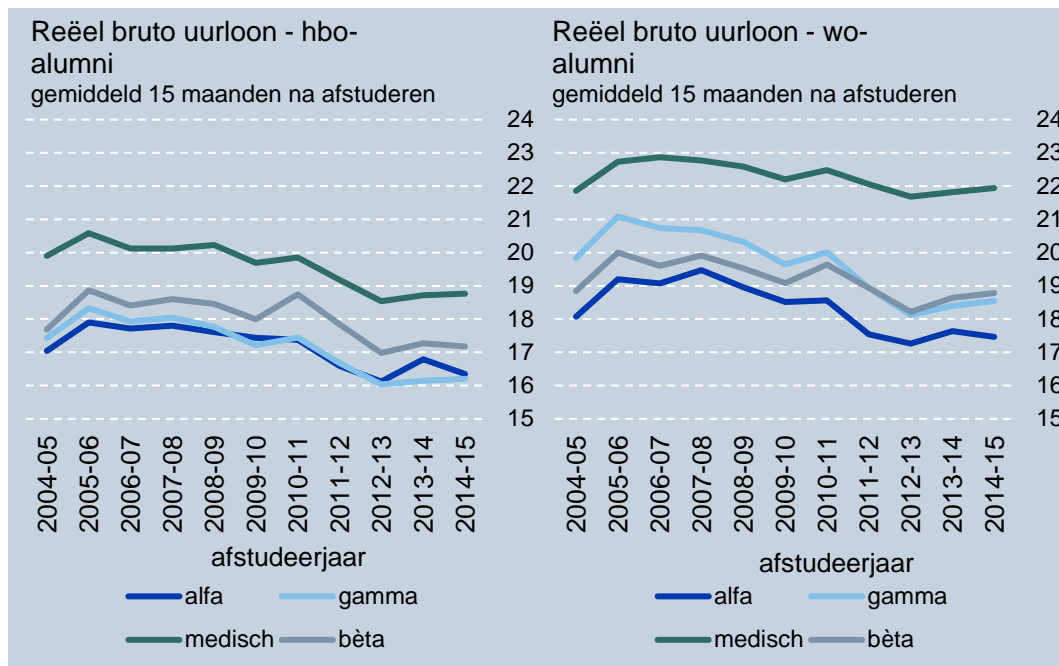
Figuur 2.7 Starters zijn de laatste jaren meer uren gaan werken

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Figuur 2.8 laat zien dat het uurloon voor afgestudeerden uit alle typen hbo-opleidingen de afgelopen twee jaar is gestegen, met uitzondering van het uurloon van alfa-alumni: dat is na een korte opleving het laatste jaar gedaald. Het uurloon voor alumni van afstudeercohort 2014-15 is nagenoeg op hetzelfde niveau als het laagste uurloon voor starters in de afgelopen tien jaar. Voor wo-opleidingen is de ontwikkeling in het uurloon positiever dan voor hbo-opleidingen, met name bij gamma- en bèta-alumni. Afgestudeerden van gamma-, bèta- en alfa-studies hebben qua startsalaris meer te lijden gehad onder de crisis dan alumni van medische opleidingen, zowel bij wo als hbo.

Figuur 2.8 Het uurloon van hbo- en wo-afgestudeerden aan alfa-opleidingen is het laatste jaar gedaald

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

2.3 Duur tot een substantiële baan

De duur tot een substantiële baan is gedurende de crisis opgelopen tot ongeveer negen maanden voor hbo-starters en zes maanden voor wo-starters. Met name alfa- en gamma-afgestudeerden vonden de afgelopen jaren moeilijker een substantiële baan. Inmiddels heeft zich een herstel ingezet.

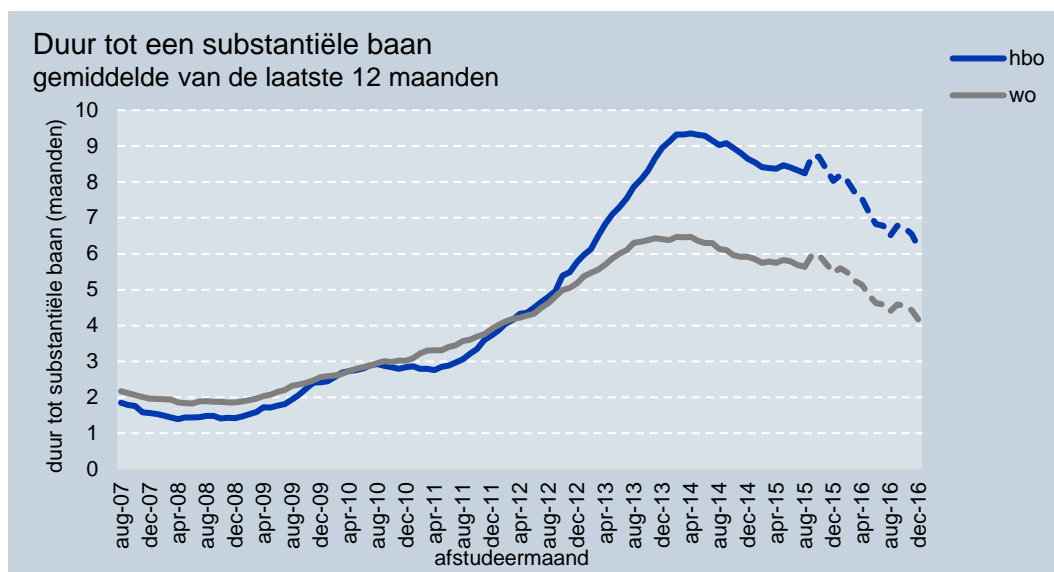
Hbo-opgeleide starters hebben zwaarder geleden onder de crisis dan wo-opgeleide starters. De duur tot een substantiële baan⁶ is voor hen vanaf de tweede helft van 2012 tot begin 2014 sterk doorgroeid. Op het dieptepunt bedroeg de duur tot een substantiële baan voor een gemiddelde hbo-afgestudeerde meer dan negen maanden (Figuur 2.8). Vanaf begin 2014 neemt de duur voor

⁶ Een substantiële baan is gedefinieerd als (1) een baan in loondienst in Nederland die (2) niet bestaat uit oproepwerk, uitzendwerk of stage, van (3) minimaal 0,6 fte en (4) minimaal een salaris van 140 procent en 150 procent het wettelijk minimumloon voor respectievelijk hbo-alumni en wo-alumni. Die percentages zijn gebaseerd op de loonhoogte waarbij wo- en hbo-afgestudeerden aan het begin van de analyseperiode (2007/08) een nagenoeg gelijke duur tot een substantiële baan hadden. Zie bijlage A.2 voor een toelichting.

zowel hbo- als wo-opgeleiden langzaamaan af. Bij het bepalen van de duur per maand van afstudeerders is gebruikgemaakt van een voortschrijdend gemiddelde, zodat seizoenkenmerken geen invloed hebben op verschillen tussen afstudeermaanden.

Ramingen laten zien dat de duur tot een substantiële baan verder zal afnemen (zie stippellijn in Figuur 2.9). De voorspellingen zijn gebaseerd op de verhouding vacatures/werkloosheid. De verwachting is dat de duur tot een substantiële baan voor hbo-opgeleiden weer dichterbij de duur voor wo-opgeleiden komt.

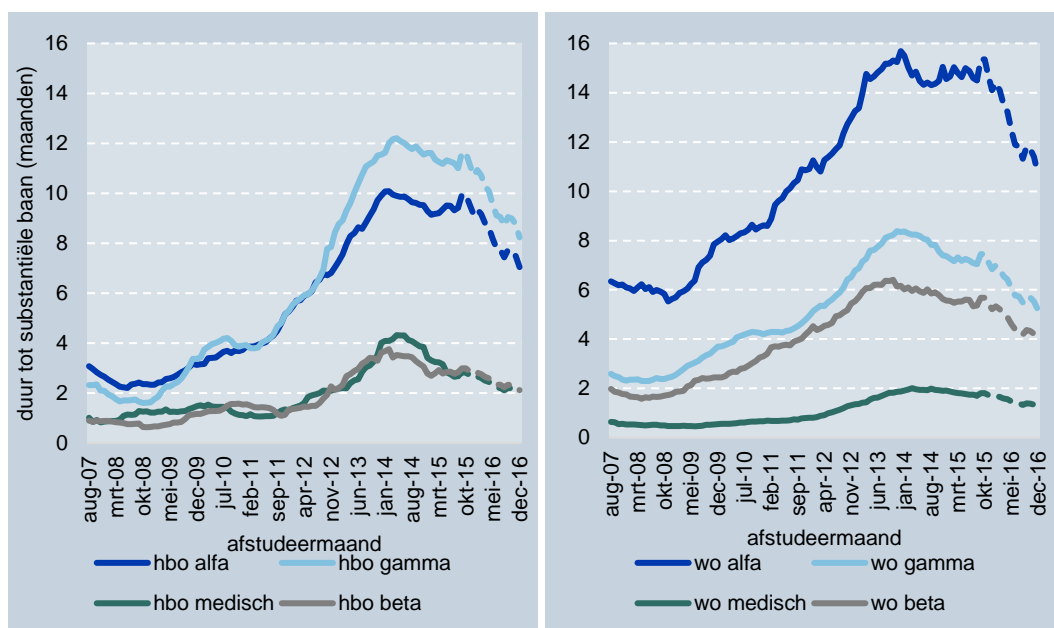
Figuur 2.9 Na jaren van stijging neemt de duur tot een substantiële baan voor hbo- en wo-opgeleiden af

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Afgestudeerden aan alfa- of gamma-opleidingen kwamen gedurende de crisis veel moeilijker aan een substantiële baan dan ervoor. De duur tot een baan liep vooral voor wo-afgestudeerden van alfa-opleidingen hoog op tot ongeveer 16 maanden. Inmiddels is de duur afgenomen tot iets meer dan 14 maanden en naar verwachting zal deze de komende periode sterk dalen. Bij zowel hbo-opleidingen als wo-opleidingen vinden medici en bèta-afgestudeerden het snelst een baan van substantiële omvang en salaris. Figuur 2.10 laat echter zien dat ook voor hen de crisis zijn sporen heeft achtergelaten.

Figuur 2.10 Alumni van alle type opleidingen vinden gemiddeld sneller een goedbetaalde baan

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

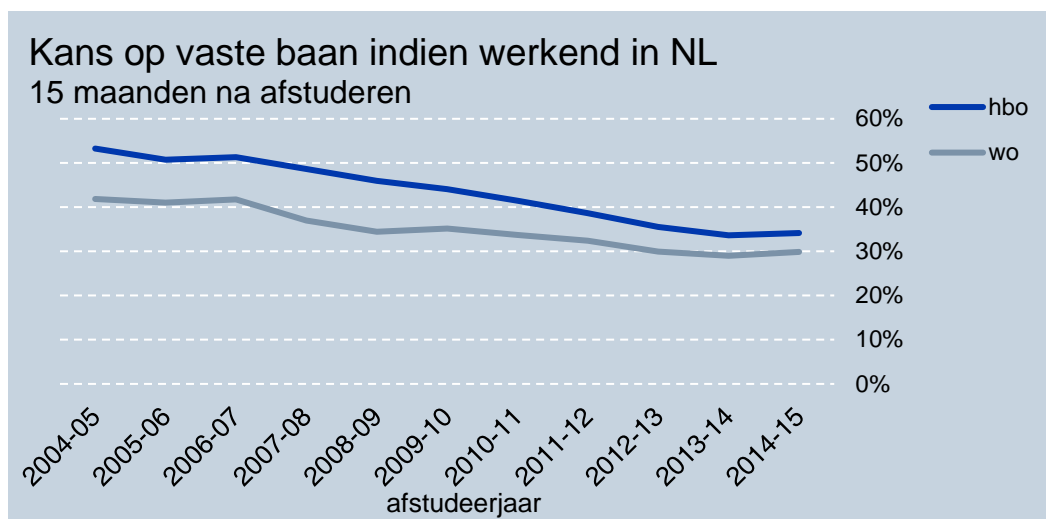
2.4 Baanzekerheid

De kans op een vast dienstverband is na jaren van daling voor het cohort 2014-15 weer gestegen. De stijging in de kans op een vaste baan vindt niet bij ieder type opleiding plaats.

Afstudeercohort 2014-15 heeft na jaren van daling weer een hogere kans om 15 maanden na afstuderen een vast contract te hebben. De crisis had de kans op een vast contract 15 maanden na afstuderen zowel voor hbo-opgeleiden als wo-opgeleiden dan ook behoorlijk aangetast (Figuur 2.11).⁷ Naast de crisis kan de trend van toenemende flexibilisering hier ook debet aan zijn. Hbo-starters hadden in het verleden een grotere kans dan wo-starters op een vast dienstverband. Dat verschil is in de loop van de tijd sterk afgenomen.

⁷ De resultaten zijn afkomstig uit een probitschatting, waarbij is gecorrigeerd voor verschillen in meetmoment (zie bijlage A). Enkel hbo- en wo-alumni die in september in het tweede jaar na afstuderen inkomsten uit loondienst in Nederland hebben zijn meegenomen in de schatting.

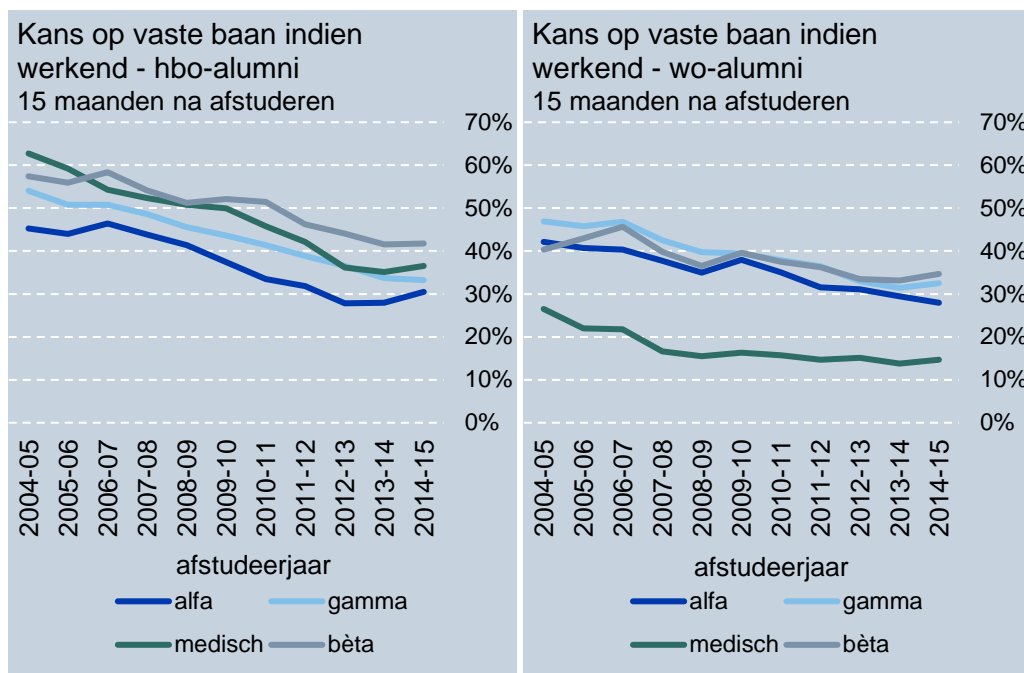
Figuur 2.11 Na jaren van daling hebben hoogopgeleide starters weer sneller een vast contract

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

De stijging in de kans op een vast dienstverband vindt voor hbo-opgeleiden vooral plaats bij medisch- en alfa-afgestudeerden, zie Figuur 2.12. De kans op een vaste baan voor alfa-afgestudeerden is zoals altijd lager dan dat van afgestudeerden uit andere typen opleidingen. Bij wo-afgestudeerden laat elk type opleidingen een herstel zien, met uitzondering van alfa-opleidingen. Medisch-opgeleiden hebben een aanzienlijk lagere kans op een vast contract 15 maanden na afstuderen. De kans op een vast dienstverband voor bèta- en gamma-opgeleiden is nagenoeg gelijk.

Figuur 2.12 De gemiddelde stijging in de kans op een vast contract geldt niet voor alle typen opleidingen

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

3 Het salaris van afgestudeerden

Alumni van lerarenopleidingen hebben een redelijk startsalaris, maar kennen minder salarisgroei ten opzichte van andere hbo- en wo-afgestudeerden. De salarisverschillen tussen wo-opleidingen nemen over de tijd meer toe dan tussen hbo-opleidingen. Tussen opleidingen zijn de salarisverschillen groter dan tussen instellingen.

Dit hoofdstuk schat de effecten van individuele factoren, opleidingen en onderwijsinstellingen op het maandloon. Alle resultaten komen uit dezelfde analyses: een loglineaire schatting van effecten op het maandloon van starters voor de cohorten 2005-06 en 2014-15, en een loglineaire schatting van effecten op het maandloon tien jaar na afstuderen voor het cohort 2005-06.⁸ De analyse betreft uitsluitend personen die drie of meer dagen per week in loondienst in Nederland werken.⁹

3.1 De invloed van individuele factoren op het salaris

De belangrijkste conclusies op basis van de schattingsresultaten van individuele factoren (Figuur 3.1 tot en met Figuur 3.4 op de volgende pagina's) luiden:

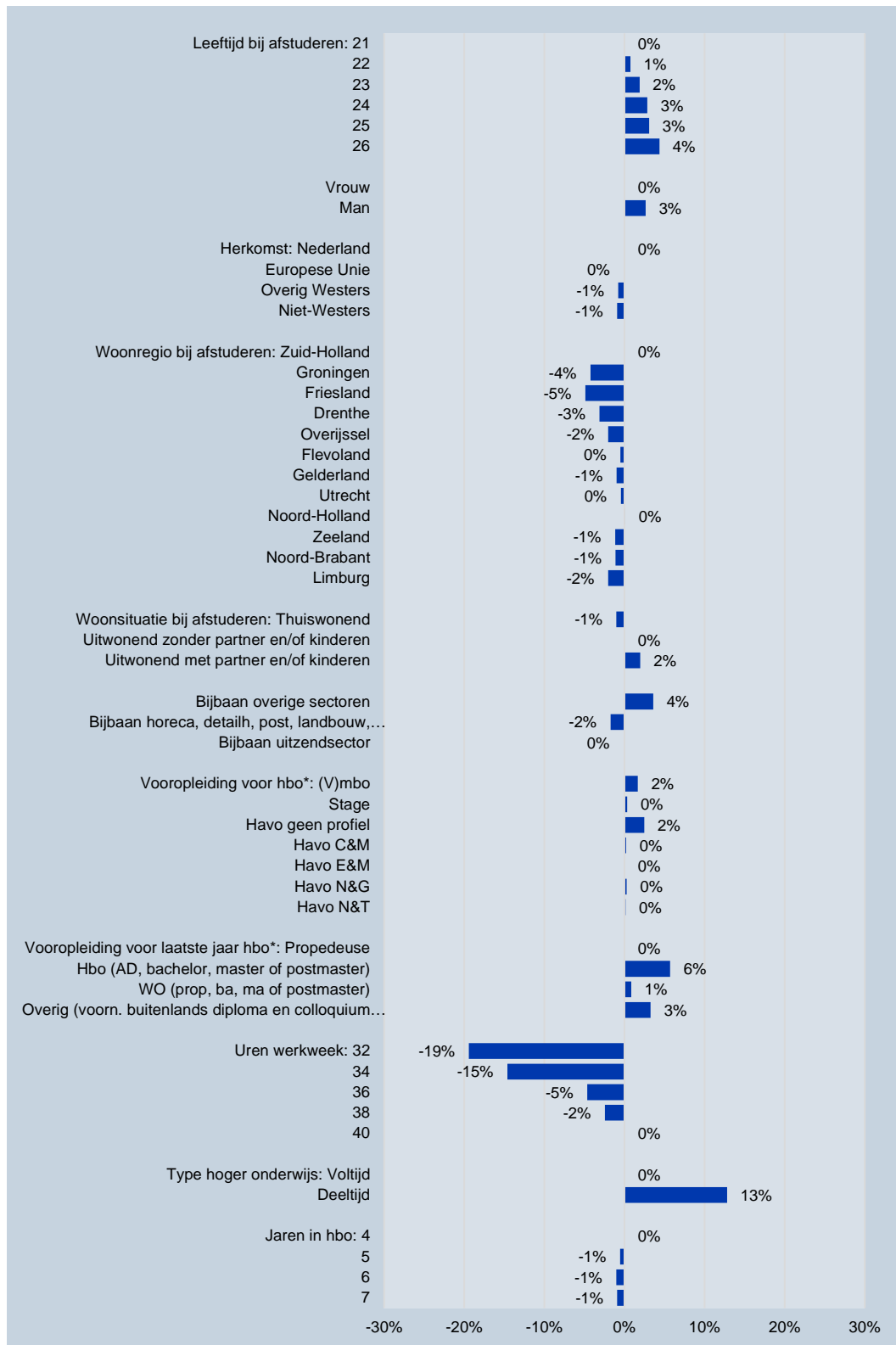
- Hoe ouder iemand is bij afstuderen hoe groter de kans op een hoger startsalaris. Na tien jaar is het leeftijdseffect bij hbo-alumni bijna geheel verdwenen, en zelfs negatief bij wo-afgestudeerden;
- Mannen verdienen meer dan vrouwen, en het beloningsverschil neemt toe in de loop van de tijd. De mannen uit afstudeerjaar 2005-06 verdienen kort na afstuderen meer dan hun vrouwelijke collega-afgestudeerden ten opzichte van mannen uit het afstudeerjaar 2014-15. De effecten zijn groter in het hbo;
- De achterstand in salaris van afgestudeerden met een niet-westerse achtergrond ten opzichte van autochtonen loopt na verloop van tijd; op
- Afgestudeerden die tijdens hun studie in de Randstedelijke provincies woonden verdienen meer dan afgestudeerden uit andere provincies. Voor wo'ers is dit verschil na tien jaar groter, voor hbo'ers is dit verschil na tien jaar iets kleiner;
- Afgestudeerden die tijdens hun studie thuis woonden verdienen structureel minder dan uitwonenden;
- Afgestudeerden die tijdens hun studie een bijbaan of een stage hadden in relevante sectoren verdienen structureel meer dan afgestudeerden zonder een dergelijke stage of bijbaan;
- Wo-afgestudeerden die een hbo-diploma op zak hebben verdienen meer dan wo-afgestudeerden die doorstroomden vanuit een wo-bachelor. Dit verschil neemt na tien jaar iets af;
- Hbo-afgestudeerden die zijn doorgestroomd vanuit het mbo verdienen kort na afstuderen meer dan hbo-afgestudeerden vanuit de havo. Tien jaar na afstuderen is dit juist andersom.

⁸ Het gaat bij het maandloon van starters en tien jaar na afstuderen om het maandloon van afgestudeerden die in september in respectievelijk het tweede en het elfde jaar na afstuderen in loondienst in Nederland werken.

⁹ Naast de individuele factoren, opleidingen en onderwijsinstellingen is gecorrigeerd voor verschillen in meetmoment. Daarmee wordt gecorrigeerd voor verschillen in salaris die ontstaan doordat de tijd tussen afstuderen en het meten van het salaris niet voor alle afgestudeerden hetzelfde is. Door uitsluitend personen die meer dan drie dagen per week in loondienst werken mee te nemen, blijven doorstudeerders in deze analyse buiten beschouwing.

- Wo-afgestudeerden met twee masters op zak verdienen gemiddeld meer dan wo-alumni met één master;
- Hbo-afgestudeerden die lang gestudeerd hebben verdienen minder dan afgestudeerden die er korter over hebben gedaan. In het wo werkt het verband precies andersom. Mogelijk is langstuderen een proxy voor niet-waargenomen variabelen zoals het doen van een bestuursjaar of een werkervaringsjaar. In het wo is een bestuursjaar meer gangbaar dan in het hbo.

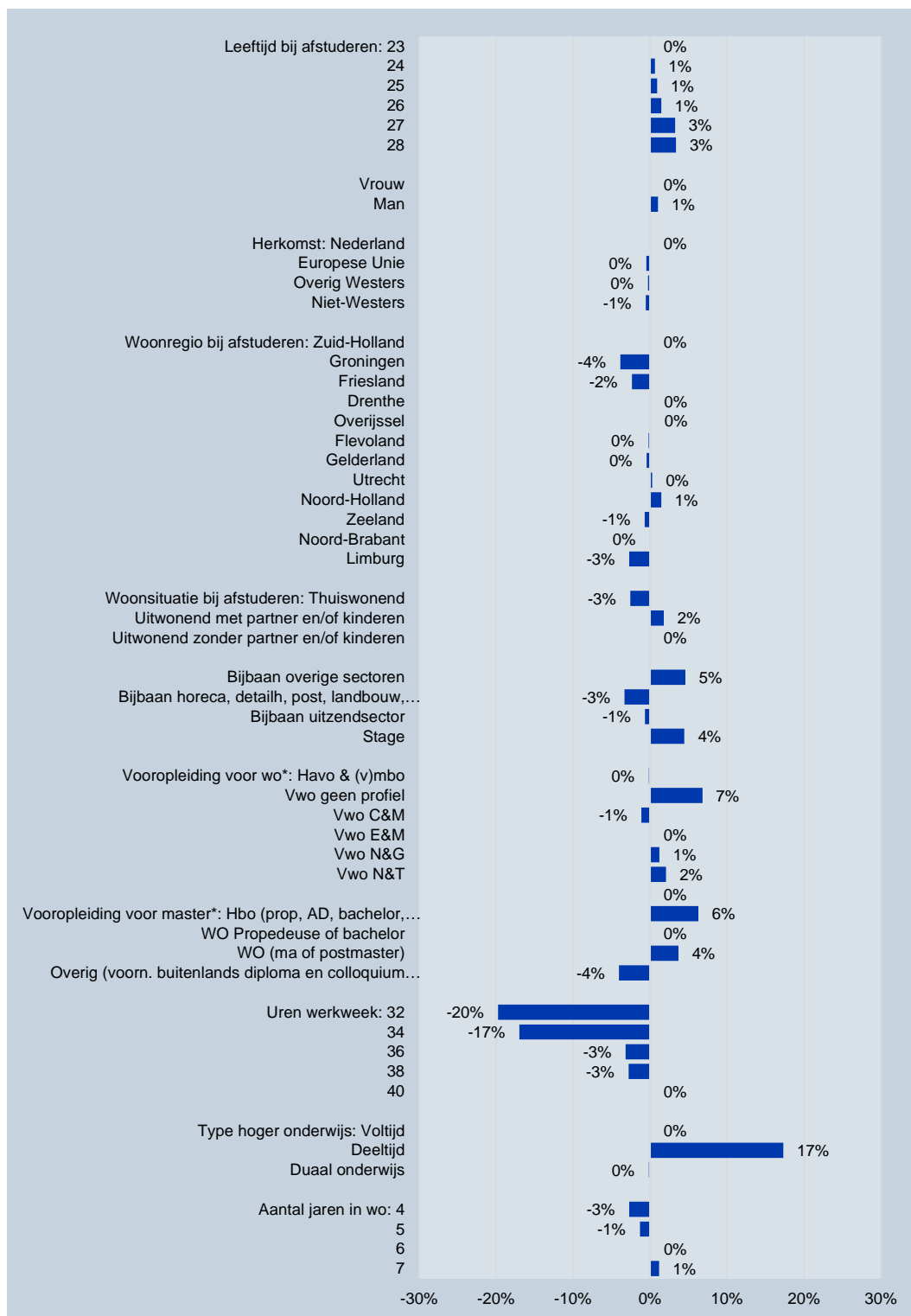
Figuur 3.1 Effecten individuele factoren op het bruto maandloon van starters (hbo'ers afstudeerjaar 2014-15)

* De vooropleiding voor hbo is de vooropleiding voordat iemand het hoger onderwijs betrad. De vooropleiding voor laatste jaar hbo is het laatst behaalde diploma voor afronding van de huidige studie.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

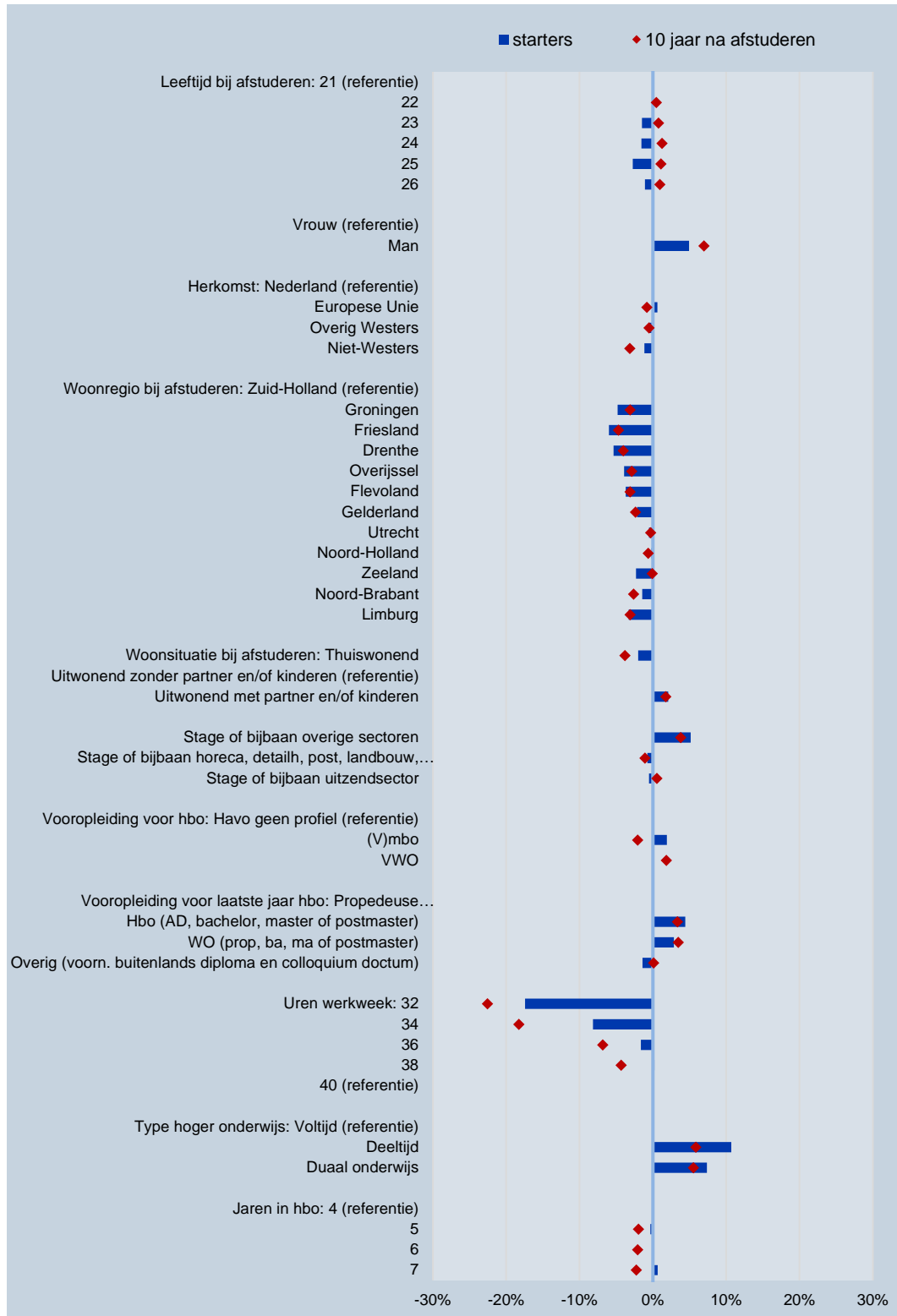
Figuur 3.2 Effecten individuele factoren op het bruto maandloon van starters (wo'ers afstudeerjaar 2014-15)

* De vooropleiding voor wo is de vooropleiding voordat iemand het hoger onderwijs betrad. De vooropleiding voor master is het laatst behaalde diploma voor afronding van de huidige studie.

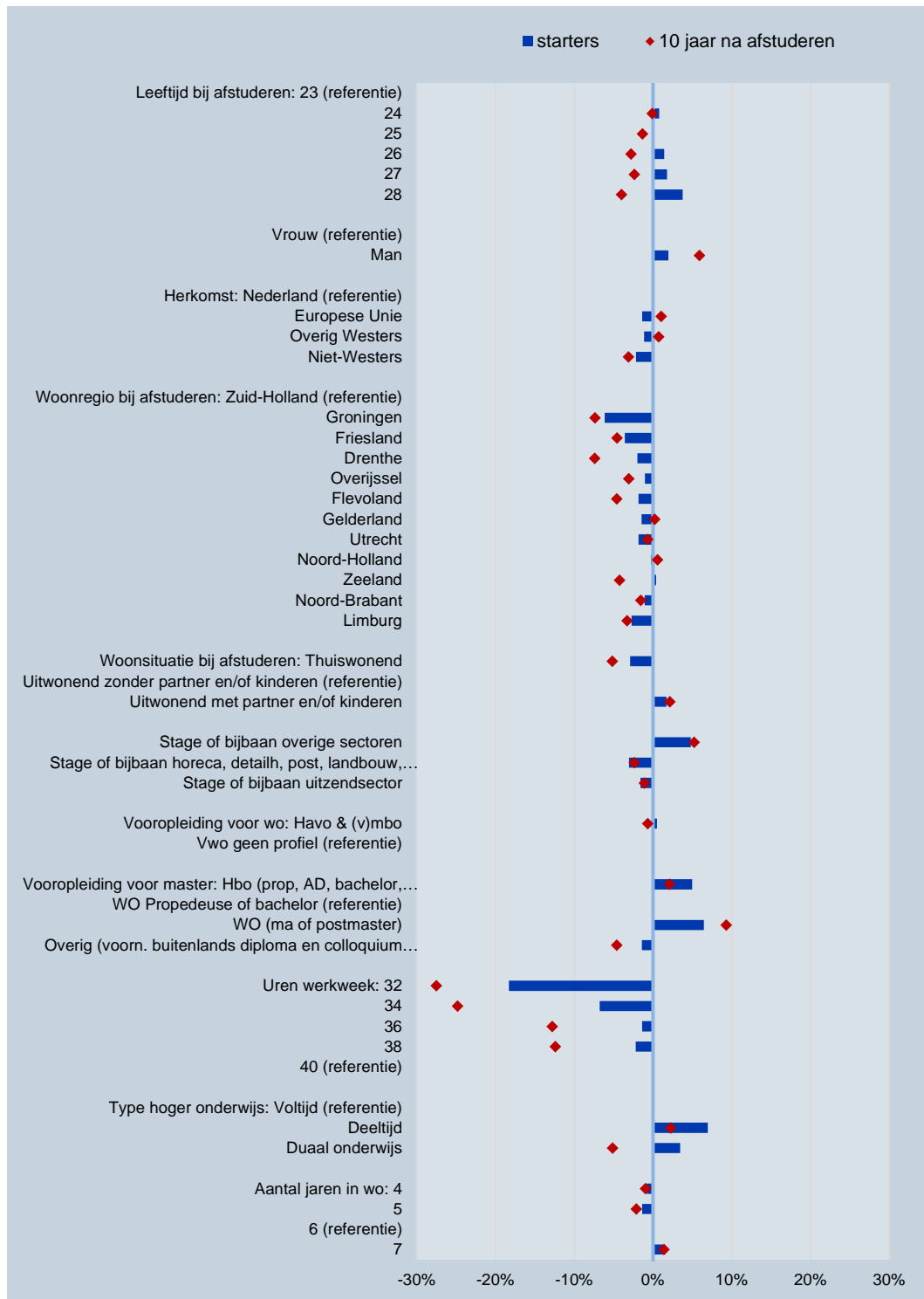
Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Figuur 3.3 Effecten individuele factoren op het bruto maandloon van starters en op het bruto maandloon 10 jaar na afstuderen, hbo'ers afstudeerjaar 2005-06)

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Figuur 3.4 Effecten individuele factoren op het bruto maandloon van starters en op het bruto maandloon 10 jaar na afstuderen, wo'ers afstudeerjaar 2005-06

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

3.2 Opleidingseffecten

Figuur 3.5 tot en met Figuur 3.8 presenteren de opleidingseffecten. Met betrekking tot hbo-alumni vallen onder andere de volgende resultaten op:

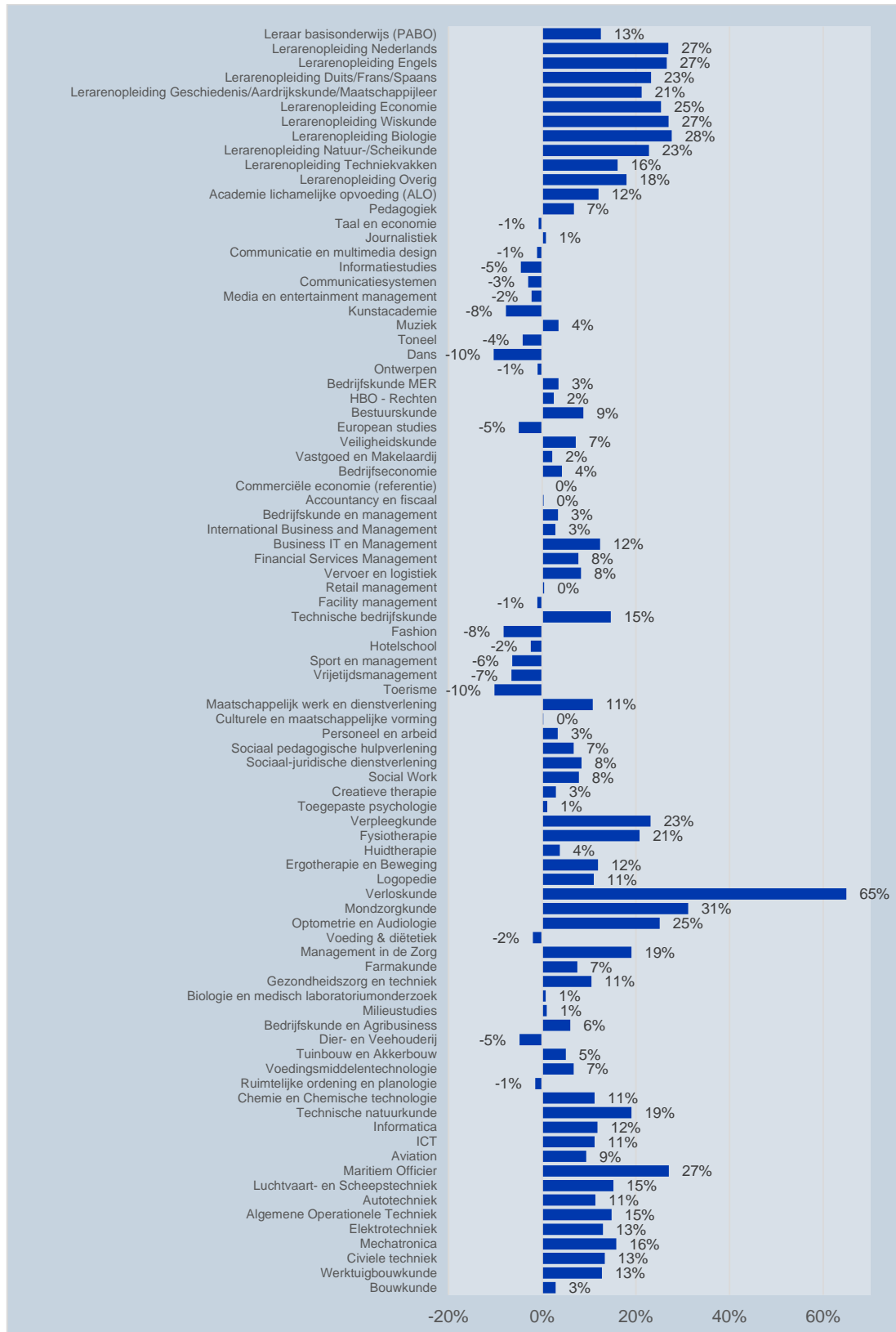
- Verloskunde is de opleiding waarmee hbo-starters uit 2014-15 veruit het meeste verdienen;¹⁰
- De hbo-opleiding Maritiem Officier behoort tot de best betalende studies;
- Afgestudeerden aan tweedegraads lerarenopleidingen (hbo) uit 2005-06 verdienen relatief veel, zowel als starters als tien jaar na afstuderen. Aan de andere kant hebben afgestudeerden met een tweedegraads lesbevoegdheid uit 2014-15 een hoger startsalaris dan afgestudeerden uit 2005-06 met eenzelfde lesbevoegdheid;
- De salarisgroei van afgestudeerden met een pabo-diploma is dusdanig, dat zij met een gemiddeld goed startsalaris afglijden tot één van de slechtst betaalde hbo-opleidingen tien jaar na afstuderen;
- De uitstekende startpositie van fysiotherapeuten is na tien jaar verdwenen;
- De hbo-opleidingen Dans en Toerisme verdienen structureel het minst.

Met betrekking tot wo-alumni vallen onder andere de volgende resultaten op:

- De verschillen in salarissen tussen verschillende studies zijn tien jaar na afstuderen toegenomen;
- Afgestudeerden met een eerstegraads lesbevoegdheid uit het afstudeercohort 2014-15 hebben ten opzichte van andere wo-studies een hoger startsalaris dan hun voorgangers uit het cohort 2005-06;
- Geneeskunde en met name Tandheelkunde zijn de wo-studies die de best verdienende afgestudeerden kennen. Hun sterke startpositie blijft overeind als gekeken wordt tien jaar na afstuderen. Artsen en tandartsen uit het afstudeercohort 2014/05 hebben naar verhouding een hoger startsalaris dan hun collega's uit het cohort van negen jaar eerder.
- De meeste wo-studies leveren na tien jaar in ten opzichte van de referentiestudie Rechtsgeleerdheid. Dat geldt minder voor economische studies en andere rechtenstudies, die net als Rechtsgeleerdheid ook een relatief hoge salarisgroei kennen;
- Afgestudeerden van technische opleidingen in 2014-15 doen het ten opzichte van andere wo-afgestudeerden beter qua startsalaris dan technisch hoger opgeleiden uit het cohort van 2005-06. Bouwkunde vormt hierop een uitzondering. De salarisgroei van bèta-alumni uit het cohort 2005-06 is relatief laag, waardoor het verschil met afgestudeerden van economische studies en rechtenstudies gemiddeld groter wordt. Ook zijn de salarissen tien jaar na afstuderen van een groot aantal bèta -opleidingen lager dan het salaris van lerarenopleidingen;
- Letterkunde en Archeologie vallen structureel onder de minst verdienende wo-studies.

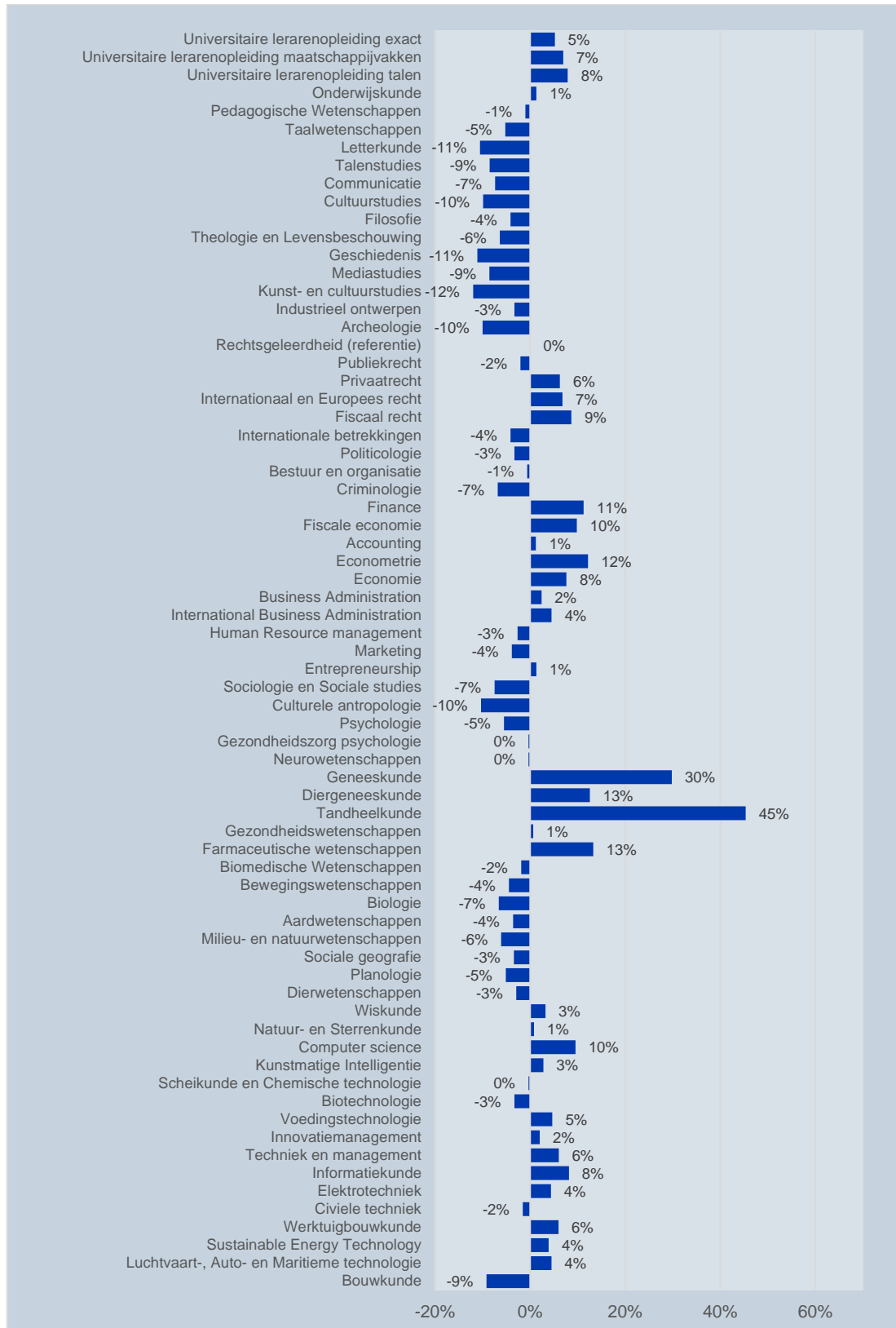
¹⁰ Verloskunde was voorheen een studie aan een private onderwijsinstelling, derhalve zijn er geen resultaten bekend voor het afstudeerjaar 2005/06.

Figuur 3.5 Opleidingseffecten op het bruto maandloon van starters, hbo'ers afstudeercohort 2014-15 (% verschil ten opzichte van Commerciële Economie)

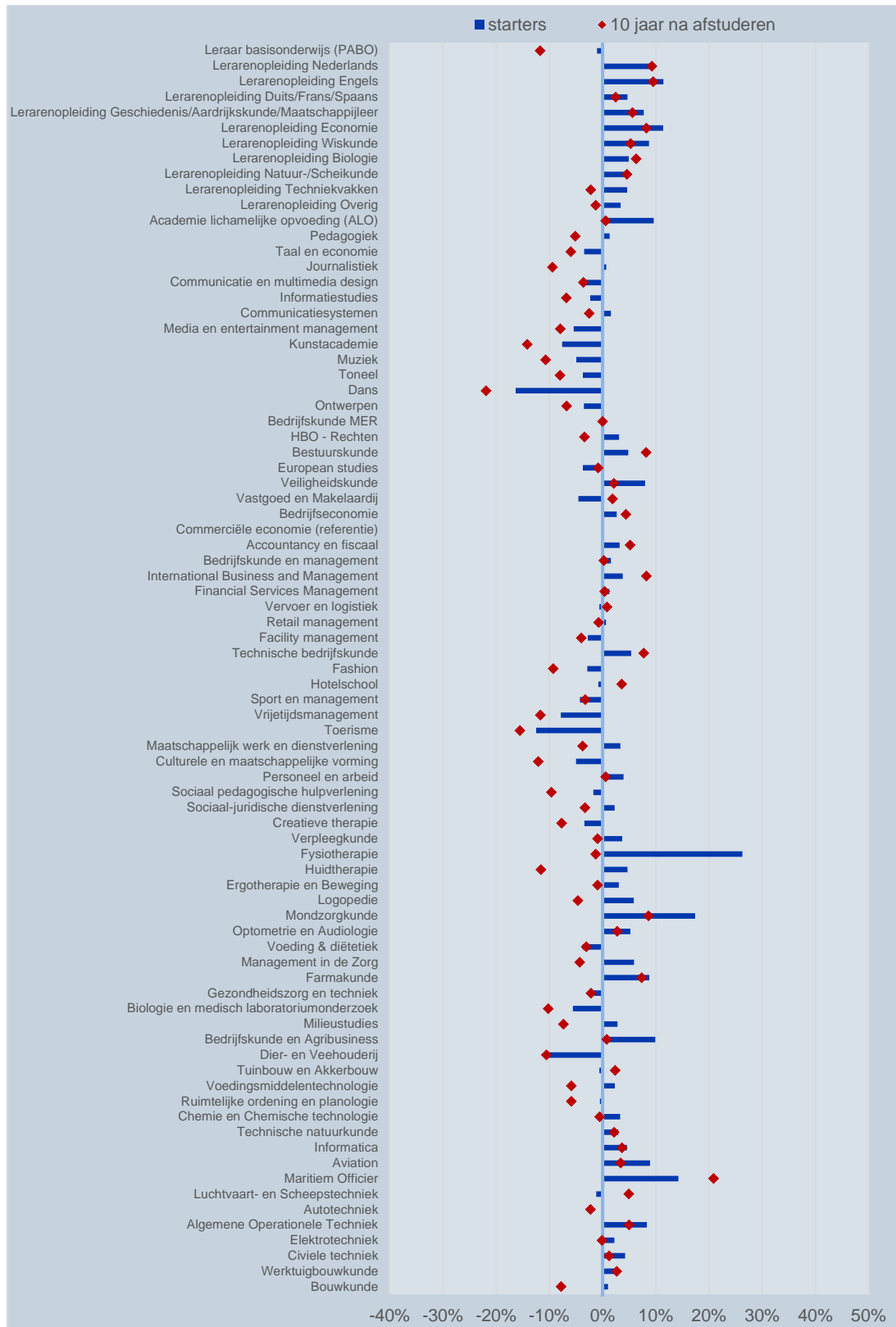
Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Figuur 3.6 Opleidingseffecten op het bruto maandloon van starters, wo'ers afstudeercohort 2014-15 (% verschil ten opzichte van Rechtsgeleerdheid)

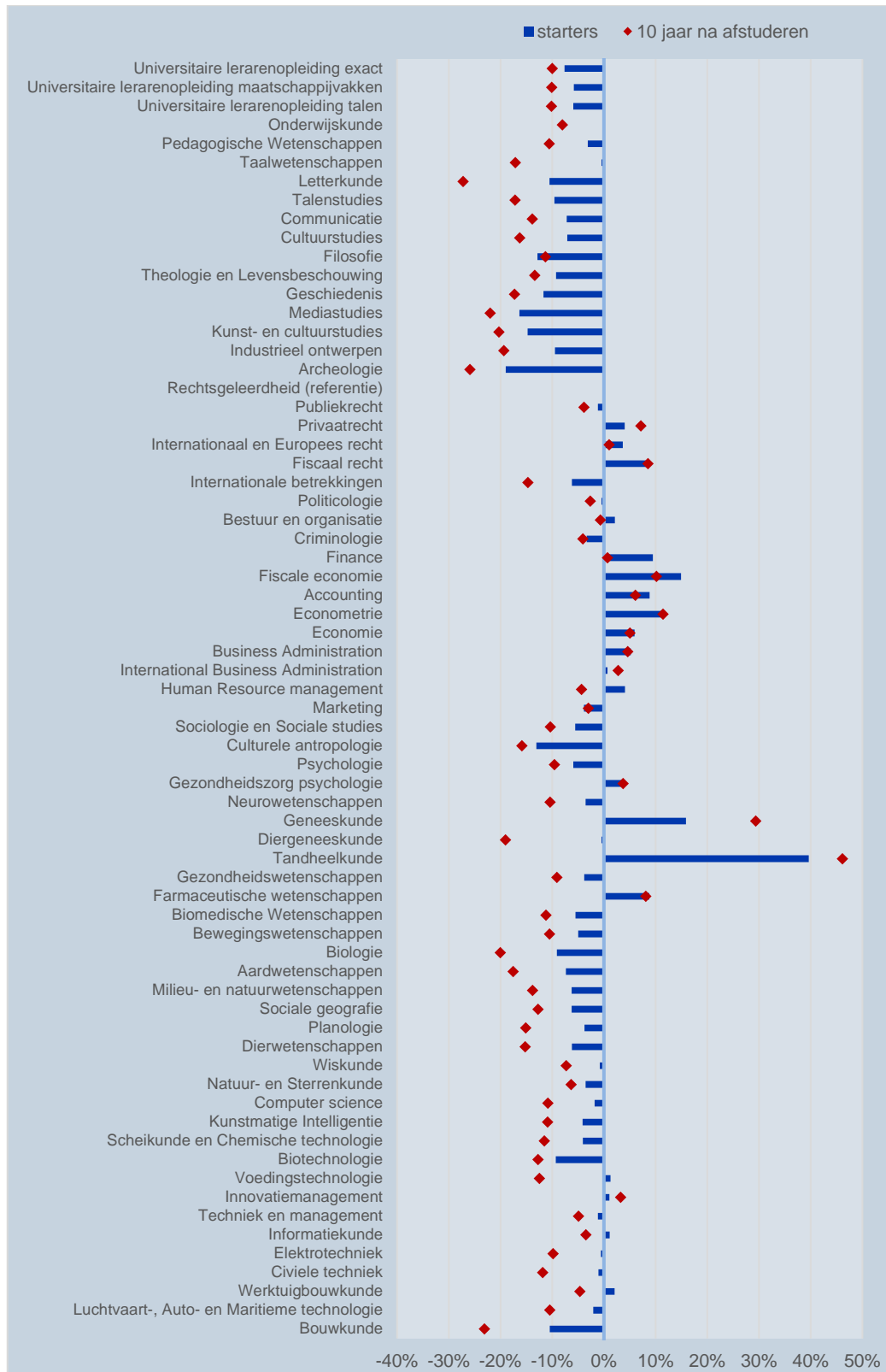
Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Figuur 3.7 Opleidingseffecten op het bruto maandloon van starters en op het bruto maandloon 10 jaar na afstuderen, hbo'ers afstudeercohort 2005-06 (% verschil ten opzichte van Commerciële Economie)

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Figuur 3.8 Opleidingseffecten op het bruto maandloon van starters en op het bruto maandloon 10 jaar na afstuderen, hbo'ers afstudeercohort 2005-06 (% verschil ten opzichte van Rechtsgeleerdheid)

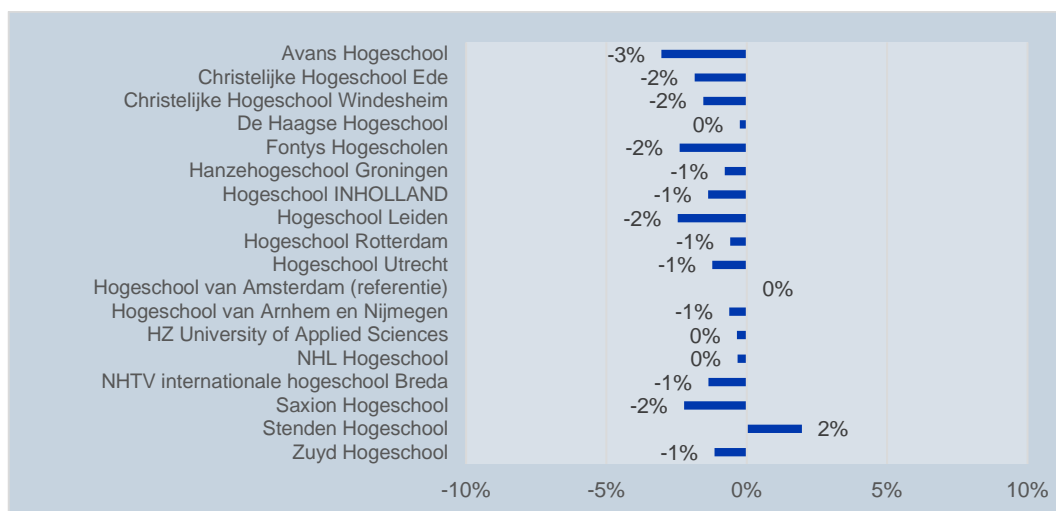
Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

3.3 Instellingseffecten

Figuur 3.9 tot en met Figuur 3.12 tonen de salarisverschillen tussen instellingen, na correctie voor persoonlijke kenmerken en opleidingseffecten zoals eerder in dit hoofdstuk genoemd.¹¹ De salarisverschillen tussen instellingen zijn in het geval van universiteiten vaak groter dan bij hogescholen. Ook valt op dat er tussen opleidingen (zie vorige hoofdstuk) meer spreiding zit in salarissen dan tussen instellingen. Wo-afgestudeerden van de Technische Universiteit Delft en de Technische Universiteit Eindhoven behoren structureel tot de bestbetaalde wo'ers. Alumni afkomstig van Universiteit Wageningen, de Vrije Universiteit en Tilburg Universiteit verdienen op termijn gemiddeld het minst. Hbo-afgestudeerden van de Hogeschool van Amsterdam, Windesheim en de NTHV in Breda verdienen tien jaar na afstuderen gemiddeld het meest. Onderaan de lijst ontlopen hogescholen elkaar niet veel, met alumni van de Christelijke Hogeschool Ede en de NHL Hogeschool als hekkensluiters.

Omdat gecorrigeerd is voor opleidingseffecten, regionale effecten en persoonlijke kenmerken geven de cijfers een redelijk zuiver beeld van het effect van de instelling. Een kanttekening hierbij is dat niet is gecorrigeerd is voor verschillen in arbeidsmarktperspectieven tussen specifieke opleidingen in een bepaald opleidingscluster, die niet afhangen van de kwaliteit van de onderwijsinstelling.¹² Ook kan het zijn dat bepaalde instellingen juist studenten trekken die door hun gedrevenheid en onderhandelingskracht van nature meer kans maken op een goed salaris. In dat geval geven de resultaten geen instellingseffect weer, maar een effect van het verschil in zachte kenmerken tussen studentenpopulaties aan verschillende instellingen.

Figuur 3.9 Instellingseffecten op het bruto maandloon van starters, hbo'ers afstudeercohort 2014-15 (% verschil ten opzichte van Hogeschool van Amsterdam)

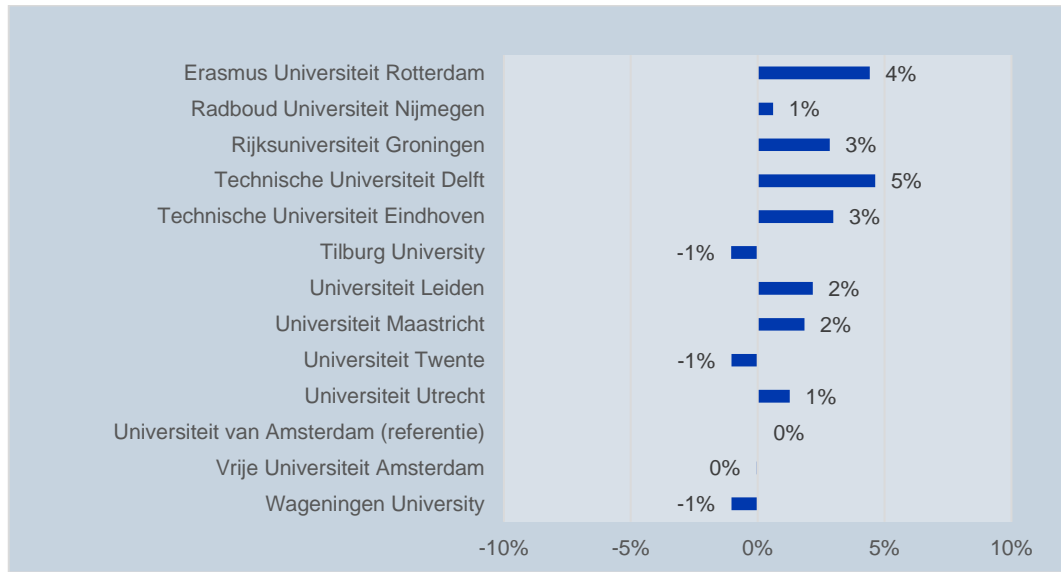

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

¹¹ Enkel de instellingen met minstens 500 afgestudeerden zijn meegenomen in de analyse.

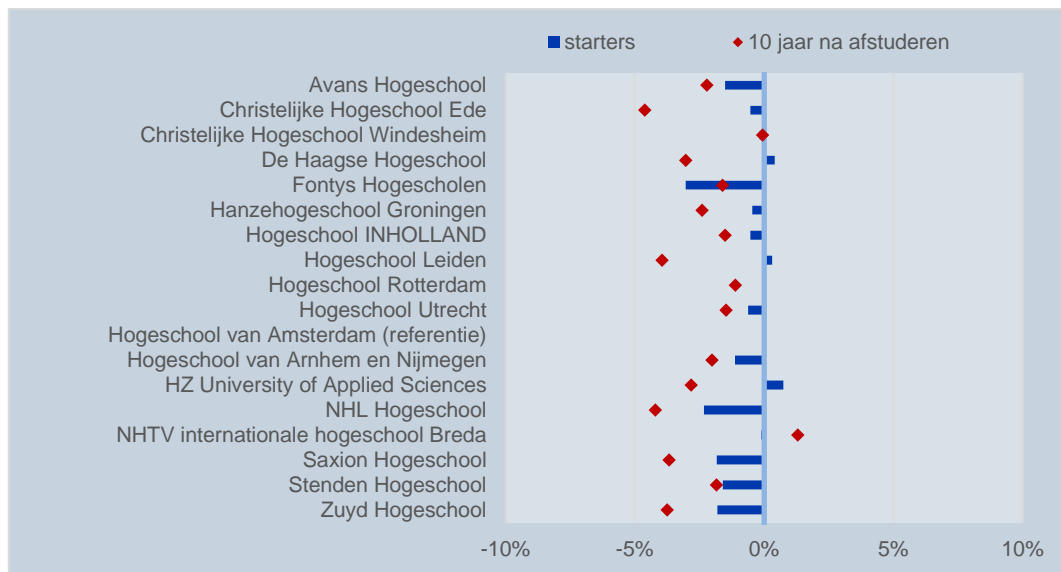
¹² Indien de master aan de ene universiteit inhoudelijk sterk verschilt van een master aan de andere universiteit, kan dat leiden tot instellingseffecten die als het ware opleidingseffecten weerspiegelen. De kwaliteit van de opleiding in termen van arbeidsmarktperspectieven is natuurlijk afhankelijk van de kwaliteit van de instelling, waardoor het in dergelijke gevallen moeilijk is om opleidingseffecten en instellingseffecten te onderscheiden.

Figuur 3.10 Instellingseffecten op het bruto maandloon van starters, wo'ers afstudeercohort 2014-15 (% verschil ten opzichte van Universiteit van Amsterdam)

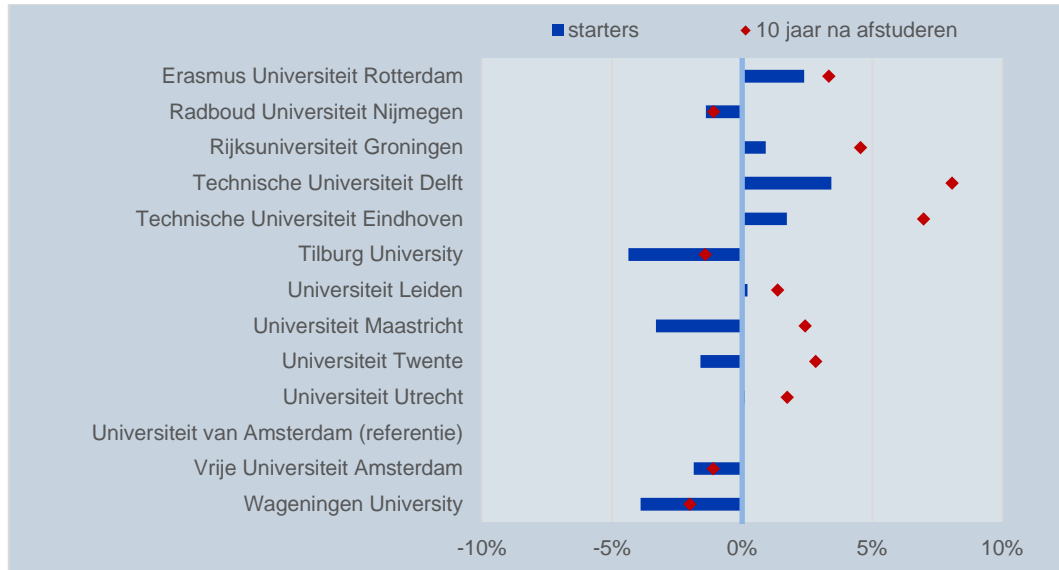
Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Figuur 3.11 Instellingseffecten op het bruto maandloon van starters en op het bruto maandloon 10 jaar na afstuderen, hbo'ers afstudeercohort 2005-06 (% verschil ten opzichte van Hogeschool van Amsterdam)

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Figuur 3.12 Instellingseffecten op het bruto maandloon van starters en op het bruto maandloon 10 jaar na afstuderen, wo'ers afstudeercohort 2005-06 (% verschil ten opzichte van Universiteit van Amsterdam)

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

4 Duur tot een substantiële baan

Naast individuele kenmerken bepaalt de opleiding voor een groot deel hoe lang het duurt voordat afgestudeerden een eerste substantiële baan hebben. Voor afgestudeerden aan creatieve opleidingen en kunstopleidingen duurt die periode het langst. Afgestudeerden aan technische hbo- en wo-opleidingen en lerarenopleidingen hebben relatief snel een baan.

Met registratiedata is bepaald hoe lang de periode duurt tussen het moment van afstuderen en het moment dat iemand een substantiële baan vindt.¹³ Een substantiële baan is gedefinieerd als een baan in loondienst in Nederland van minimaal 0,6 fte omvang, exclusief uitzend- en oproepcontracten, en met een salaris van minimaal 140 procent (hbo-afgestudeerden) of 150 procent (wo-afgestudeerden) van het minimum uurloon. Die percentages zijn gebaseerd op de loonhoogte waarbij wo- en hbo-afgestudeerden uit het cohort 2007-08 een nagenoeg gelijke duur tot een substantiële baan hadden.

Dit hoofdstuk schat met een duurmodel de effecten van individuele factoren, opleidingen en instellingen op de duur tussen het moment van afstuderen en het starten in een substantiële baan. Onder de afgestudeerden bevinden zich tevens personen met een onvoltooide duur, dat wil zeggen zij afgestudeerden die op het moment van waarnemen volgens de gehanteerde definitie nog geen substantiële baan hebben. Simpelweg de mediaan berekenen van de waargenomen voltooide duren zou tot een onderschatting van de werkelijke mediane duur leiden. De schattingen zijn afzonderlijk voor hbo-afgestudeerden en wo-afgestudeerden gedaan.¹⁴

Afgestudeerden die direct na afronding van hun studie aan de slag zijn gegaan als zelfstandige, naar het buitenland vertrokken of ingeschreven bleven staan bij een onderwijsinstelling (doorstudeerders) zijn niet meegenomen in de analyses.

4.1 De invloed van individuele factoren op de duur tot een substantiële baan

Figuur 4.1 en Figuur 4.2 op de volgende pagina's tonen de invloed van individuele factoren op de duur tot een substantiële baan. Hierbij betekent een negatief effect in de figuur dat het minder lang duurt om een substantiële baan te vinden, dit is derhalve een positief effect op de arbeidsmarktsituatie. De belangrijkste conclusies op basis van de schattingsresultaten zijn:

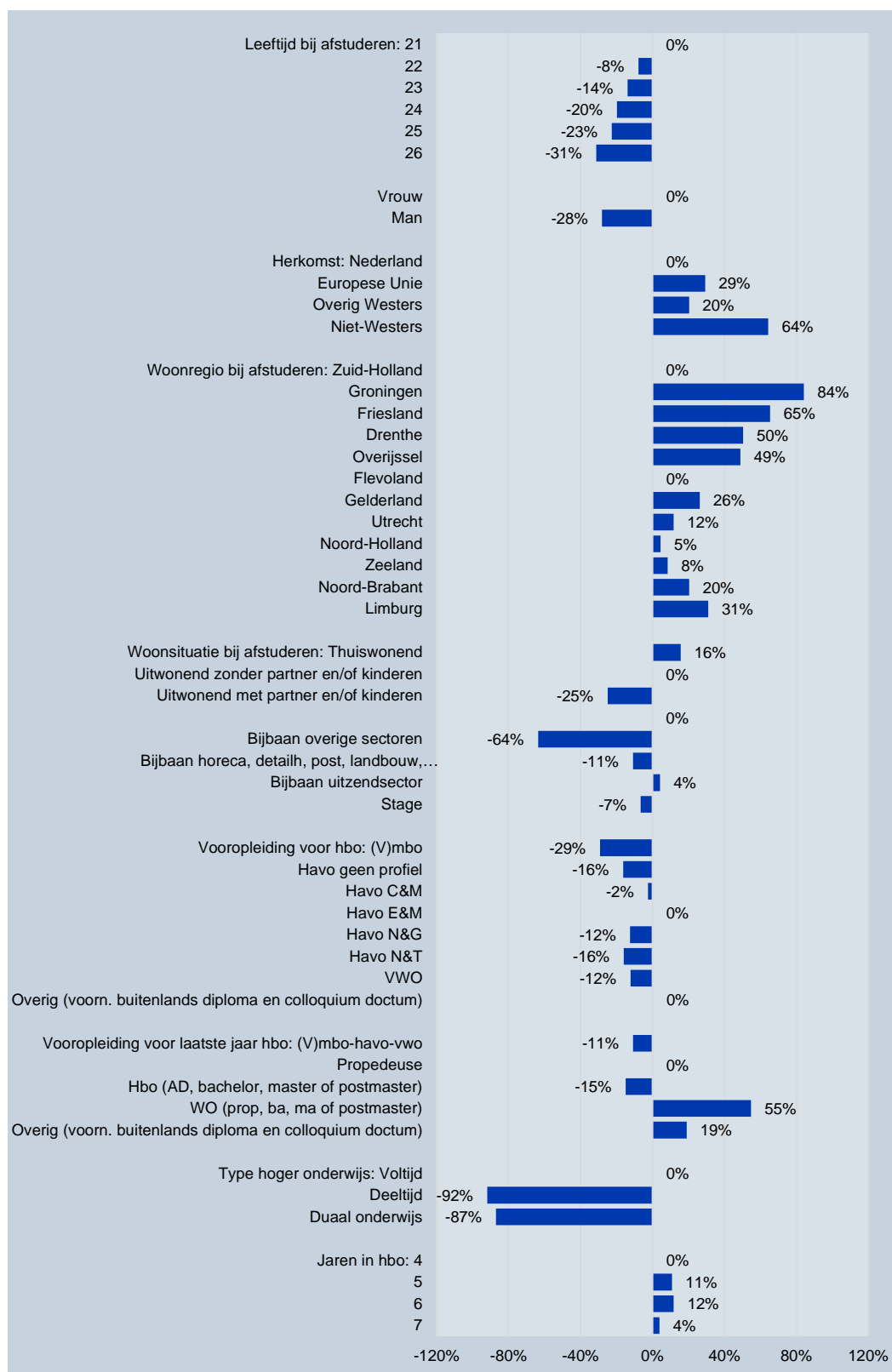
- De duur tot een substantiële baan is voor hbo- en wo-afgestudeerden korter bij personen die op latere leeftijd afstuderen;
- Mannen hebben sneller een substantiële baan dan vrouwen. Bij hbo-afgestudeerden is dit verschil het grootst;
- Personen met een niet-westerse migratieachtergrond hebben minder snel een substantiële baan dan autochtone afgestudeerden. Het verschil in het hbo is het grootst;

¹³ In vorige edities van Studie & Werk kon via een enquête precies worden uitgevraagd hoe lang iemand had gezocht naar een baan en naar een baan die volgens hem of haar op het niveau was van de gevolgde opleiding. Met registratiedata is deze zoekduur niet te bepalen. Daar valt immers niet uit op te maken wanneer een afgestudeerde echt begonnen is met zoeken en in hoeverre de baan overeenkomt met het niveau en de richting van de gevolgde opleiding

¹⁴ Meer specifiek betreft het een exponentiële specificatie.

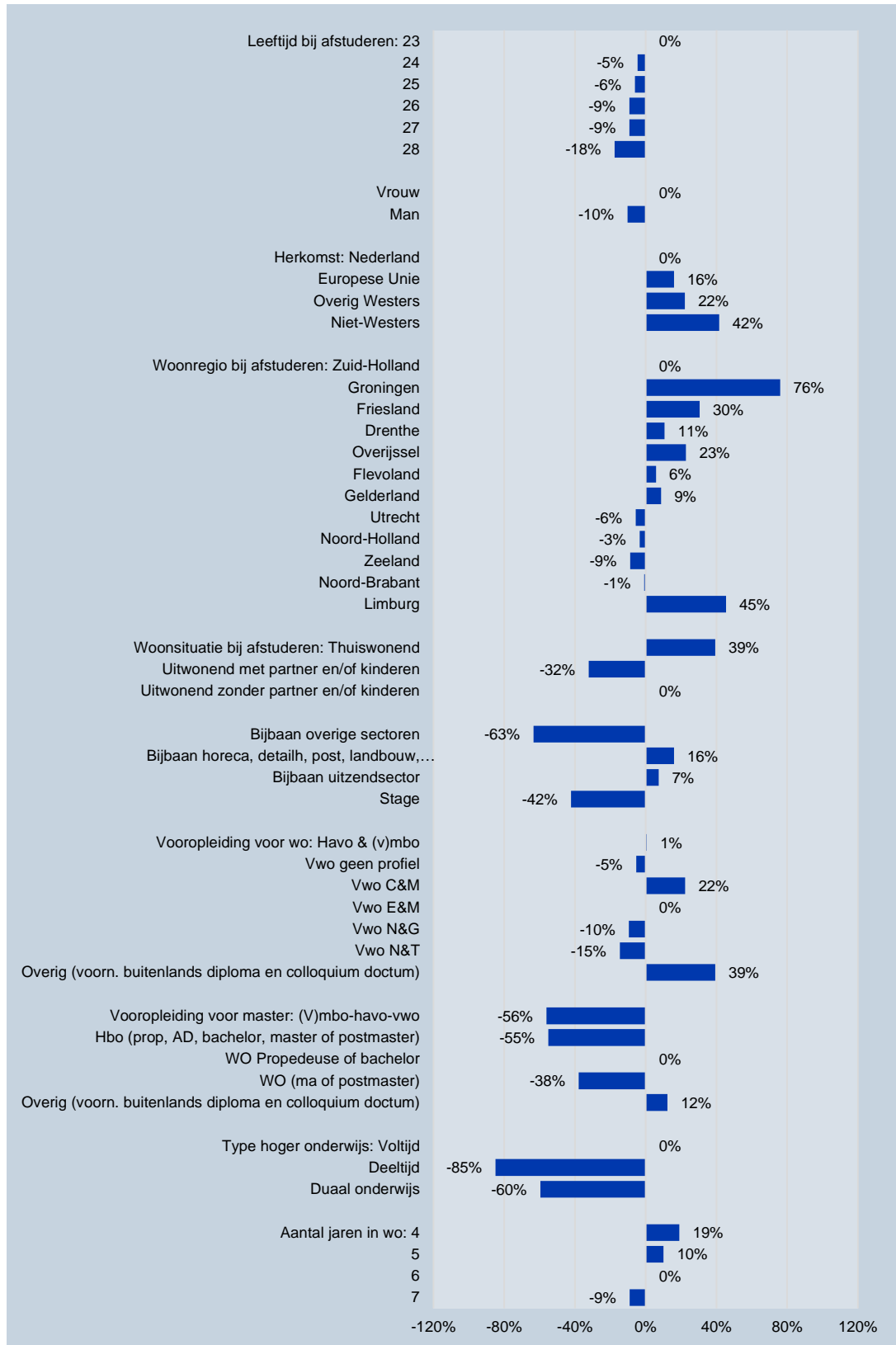
- In de provincies verder van de Randstad woonachtige afgestudeerden vinden later een substantiële baan;
- Het hebben van een bijbaan en het volgen van een deeltijd- of duale studie zijn eigenschappen die gepaard gaan met een kortere duur tot een substantiële baan. Een mogelijke verklaring daarvoor is dat een deeltijd- of duale studie wordt gevolgd vanuit een substantiële baan;
- Afgestudeerden die al een hbo- of wo-opleiding gevolgd hadden hebben sneller een baan van substantiële omvang en een substantieel salaris dan andere afgestudeerden.

Figuur 4.1 Effecten individuele factoren op de duur tot een substantiële baan (hbo'ers afstudeerjaar 2014-15)

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Figuur 4.2 Effecten individuele factoren op de duur tot een substantiële baan (wo'ers afstudeer-jaar 2014-15)

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

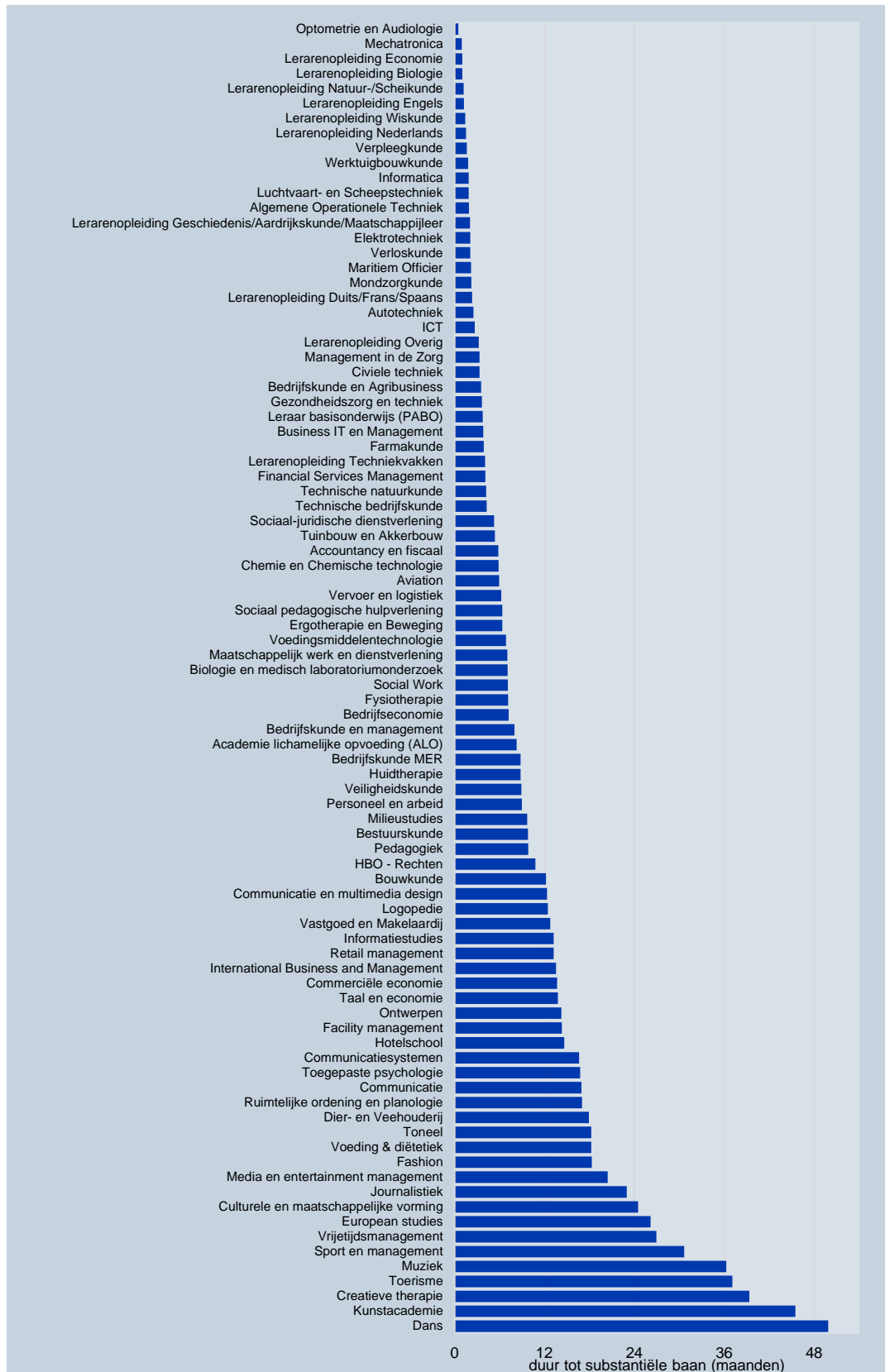
4.2 Opleidingseffecten

Figuur 4.3 en Figuur 4.4 presenteren de mediane duur tot een substantiële baan per opleiding, na correctie voor persoonlijke kenmerken en instellingseffecten.¹⁵ De belangrijkste conclusies op basis van de schattingsresultaten zijn:

- Tweedegraads lerarenopleidingen en bèta-opleidingen in het hbo hebben de kortste duur tot een substantiële baan. Voor deze opleidingen is de duur tussen afstuderen en baan gemiddeld nul tot twee maanden;
- Afgestudeerden van creatieve opleidingen zoals Creatieve therapie, Muziek, Kunstacademie en Dans komen het minst snel in een substantiële baan terecht. Ook voor afgestudeerden Vrijtijdsmanagement, Sport en management en Toerisme duurt het lang totdat ze een baan hebben van substantiële omvang en salaris;
- Ook afgestudeerden aan universitaire lerarenopleidingen hebben relatief snel een substantiële baan. Afgestudeerden farmaceutische wetenschappen hebben het snelst een substantiële baan: gemiddeld binnen één maand;
- Afgestudeerden van de wo-opleidingen Cultuurstudies, Geschiedenis, Letterkunde, Kunst- en Cultuurstudies en Archeologie doen er het langst over om in een substantiële baan te belanden.

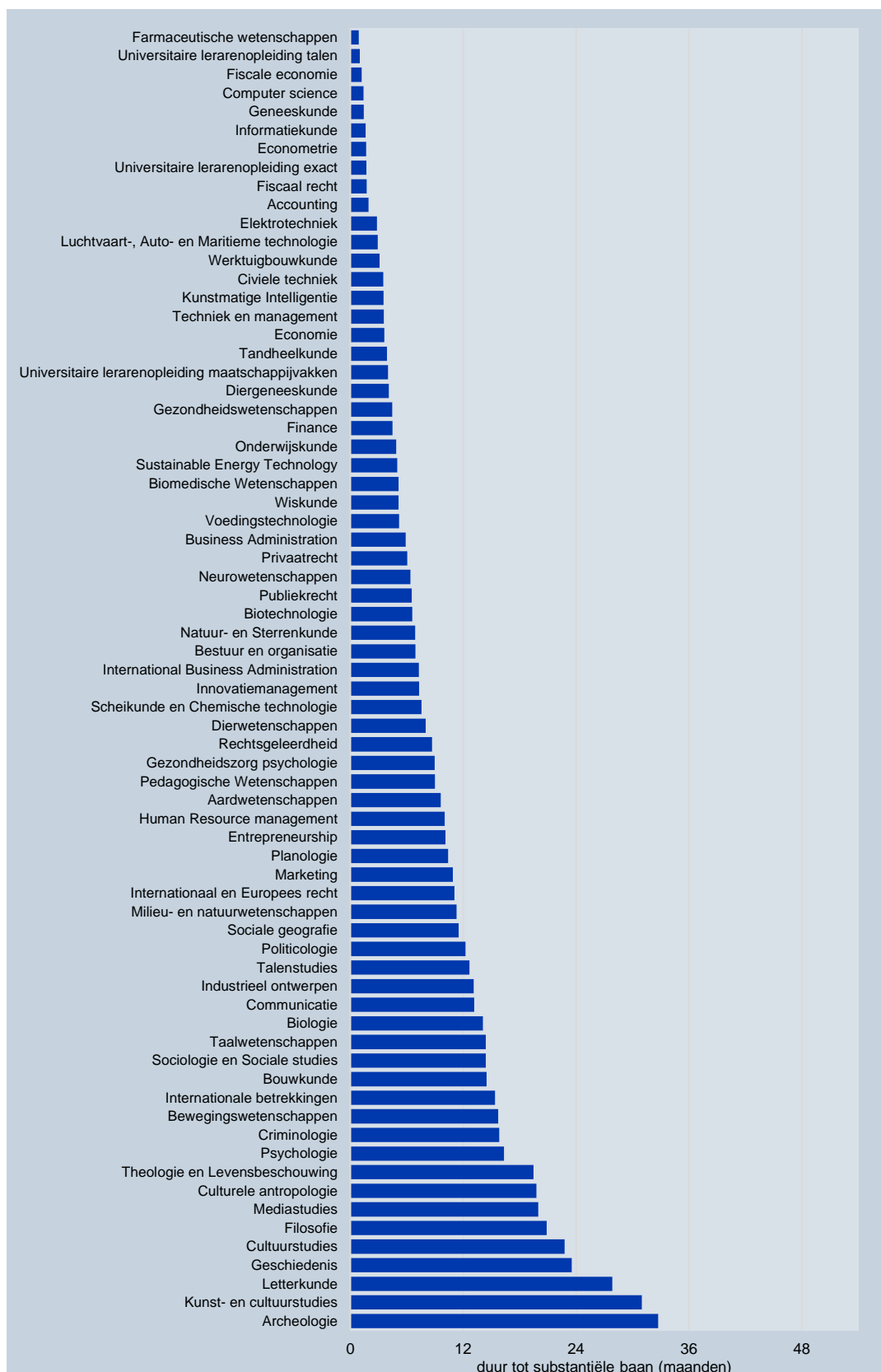
¹⁵ De vergelijkbaarheid tussen hbo- en wo-opleidingen is beperkt, omdat de definitie van een substantiële baan verschilt voor hbo en wo als gevolg van een verschillend minimum uurloon.

Figuur 4.3 Mediane duur tot een baan per gevolgde opleiding, hbo'ers afstudeercohort 2014-15

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Figuur 4.4 Mediane duur tot een baan per gevolgde opleiding, wo'ers afstudeercohort 2014-15

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

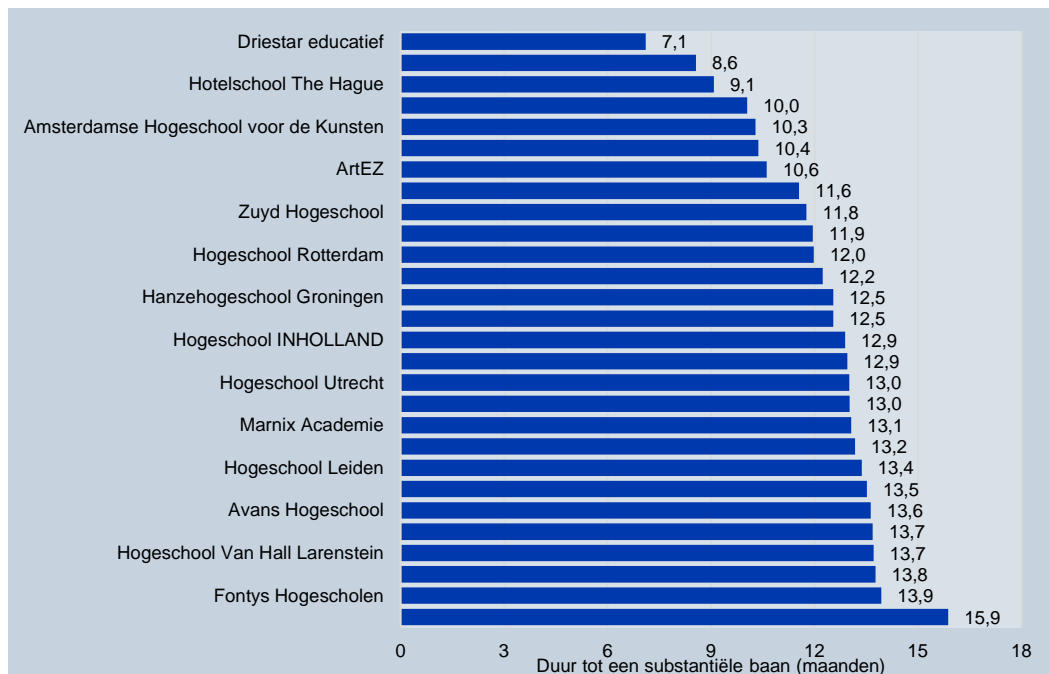
4.3 Instellingseffecten

Figuur 4.5 en Figuur 4.6 presenteren de mediane duur tot een substantiële baan per instelling, na correctie voor persoonlijke kenmerken en opleidingseffecten.^{16,17} Net als bij de salarissen zijn de verschillen tussen de instellingen relatief klein als het gaat om de duur tot een substantiële baan, in vergelijking met de verschillen tussen opleidingen.

Bij de universiteiten doen de Erasmus Universiteit en de Rijksuniversiteit Groningen het relatief goed. Afgestudeerden van Wageningen Universiteit doen er het langst over om een substantiële baan te vinden. Bij hogescholen vinden afgestudeerden van Driestar en de HAS Hogeschool relatief snel een substantiële baan. Bij de meeste hogescholen doen afgestudeerden er gemiddeld 10-14 maanden over om een baan te vinden. Alumni van de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht hebben 16 maanden de langste duur tot een substantiële baan.

Ook hier past de kanttekening dat niet gecorrigeerd wordt voor verschillen in arbeidsmarktperpectieven tussen specifieke opleidingen in een bepaald opleidingscluster, die niet afhangen van de kwaliteit van de onderwijsinstelling. Ook kan het zijn dat een bepaalde instelling relatief veel gemotiveerde studenten trekt die van nature meer kans maken op het snel vinden van een baan. Al met al zorgen de correcties voor persoonlijke kenmerken en opleidingseffecten voor een redelijk zuiver beeld van het instellingseffect op de duur tot een substantiële baan.

Figuur 4.5 Mediane duur tot een substantiële baan per instelling, gecorrigeerd voor persoonlijke kenmerken, regionale effecten en opleidingseffecten, hbo'ers afstudeercohort 2014-15

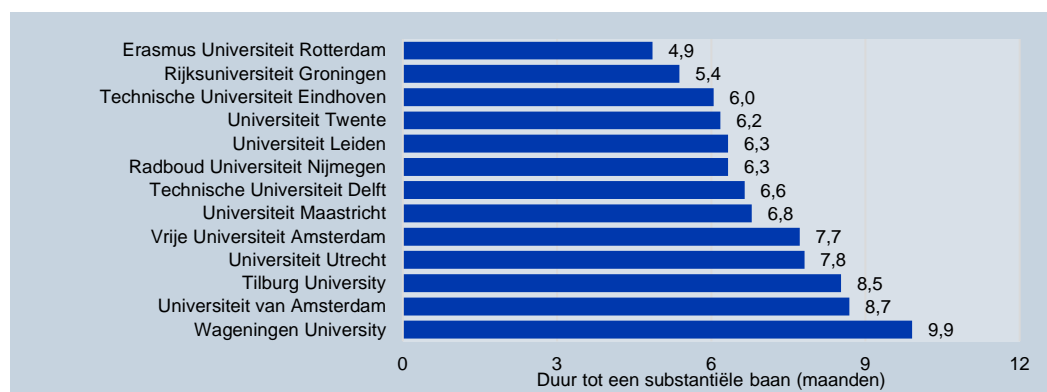

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

¹⁶ Enkel de instellingen met minstens 500 afgestudeerden zijn meegenomen in de analyse.

¹⁷ De vergelijkbaarheid tussen universiteiten en hogescholen is beperkt, omdat de definitie van een substantiële baan verschilt voor hbo en wo als gevolg van een verschillend minimum uurloon.

Figuur 4.6 Mediane duur tot een substantiële baan per instelling, gecorrigeerd voor persoonlijke kenmerken, regionale effecten en opleidingseffecten, wo'ers afstudeercohort 2014-15

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

5 Baanzekerheid

Afgestudeerden van medische wo-opleidingen doen er relatief lang over om een vast contract te bemachtigen. Afgestudeerden van technische hbo- en wo-opleidingen hebben naar verbouding snel een vast contract, evenals afgestudeerden aan lerarenopleidingen.

Een vast onderdeel in de Studie & Werk-reeks is baanzekerheid: in hoeverre hebben afgestudeerde hbo'ers en wo'ers kans op een vast contract vijftien maanden na afstuderen en tien jaar na afstuderen? Dit hoofdstuk vergelijkt de opleidingen op deze kans. De kans op een vast contract is bepaald voor zowel het totaal aantal afgestudeerden als alleen degenen die in loondienst werken.

Figuur 5.1 en Figuur 5.2 presenteren voor respectievelijk hbo-opleidingen en wo-opleidingen de kans op een vast contract 15 maanden na afstuderen.¹⁸ De kans op een vast contract is gepresenteerd voor zowel alle afgestudeerden als enkel voor hen die in loondienst werken. De volgende resultaten springen hierbij in het oog:

- De kans op een vast contract is het grootst voor afgestudeerden van tweedegraads lerarenopleidingen en technische opleidingen. Ook Management in de Zorg scoort hoog in het percentage starters met een vast dienstverband. Voor tweedegraads lerarenopleidingen en Management in de Zorg is dat niet zo bijzonder, omdat dit vaak werkenden met een tweede opleiding betreft;
- Onderaan de lijst bevinden zich de creatieve opleidingen. Enkele andere opleidingen met een lage kans op een vast contract zijn International Business and Management, Journalistiek, Verloskunde en European Studies;
- Bij wo-opleidingen voert Accounting de lijst aan. Bijna 80 procent van de afgestudeerden heeft daar 15 maanden na afstuderen een vast contract. Ook afgestudeerden Fiscale economie, Informatiekunde, Computer Science en de universitaire lerarenopleidingen hebben vaak een vast dienstverband;
- Aan de andere kant scoren de medische opleidingen Geneeskunde en Tandheelkunde zeer laag op baanzekerheid, ook als het alleen gaat om werkenden in loondienst. Hoewel deze opleidingen snel leiden tot een baan, heeft maar een zeer klein aandeel een vast contract. Ook afgestudeerden Neurowetenschappen en Archeologie hebben zelden een vast dienstverband.

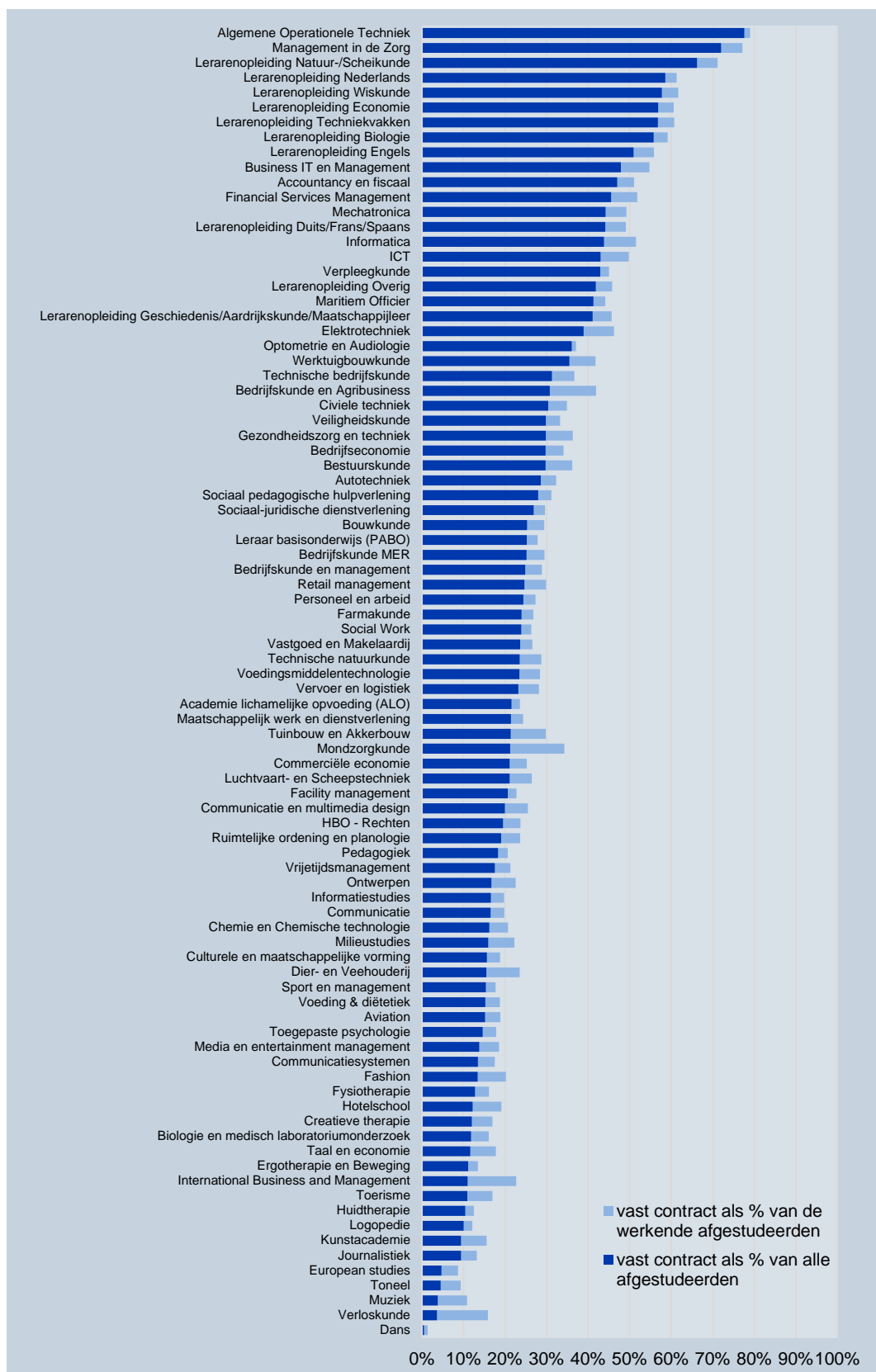
Naast de kans op een vast contract voor starters is ook de kans op een vast contract vastgesteld voor personen uit het afstudeercohort 2005-06 die al tien jaar zijn afgestudeerd. De resultaten zijn niet in figuren weergegeven, maar de volgende bevindingen vallen op:

- In het hbo hebben afgestudeerden aan technische opleidingen op termijn het vaakst een vast contract. Gezondheidszorg en techniek voert de ranglijst aan, kort gevolgd door Civiele techniek, Werktuigbouwkunde en Elektrotechniek;
- Afgestudeerden aan creatieve opleidingen hebben ook na tien jaar een lage kans op een vast contract.

¹⁸ De resultaten zijn afkomstig uit een probitschatting, waarbij is gecorrigeerd voor verschillen in meetmoment (zie bijlage A). Daarmee wordt gecorrigeerd voor verschillen in de kans op een vaste baan die ontstaan doordat de tijd tussen afstuderen en het meten van de contractsoort niet voor alle afgestudeerden hetzelfde is.

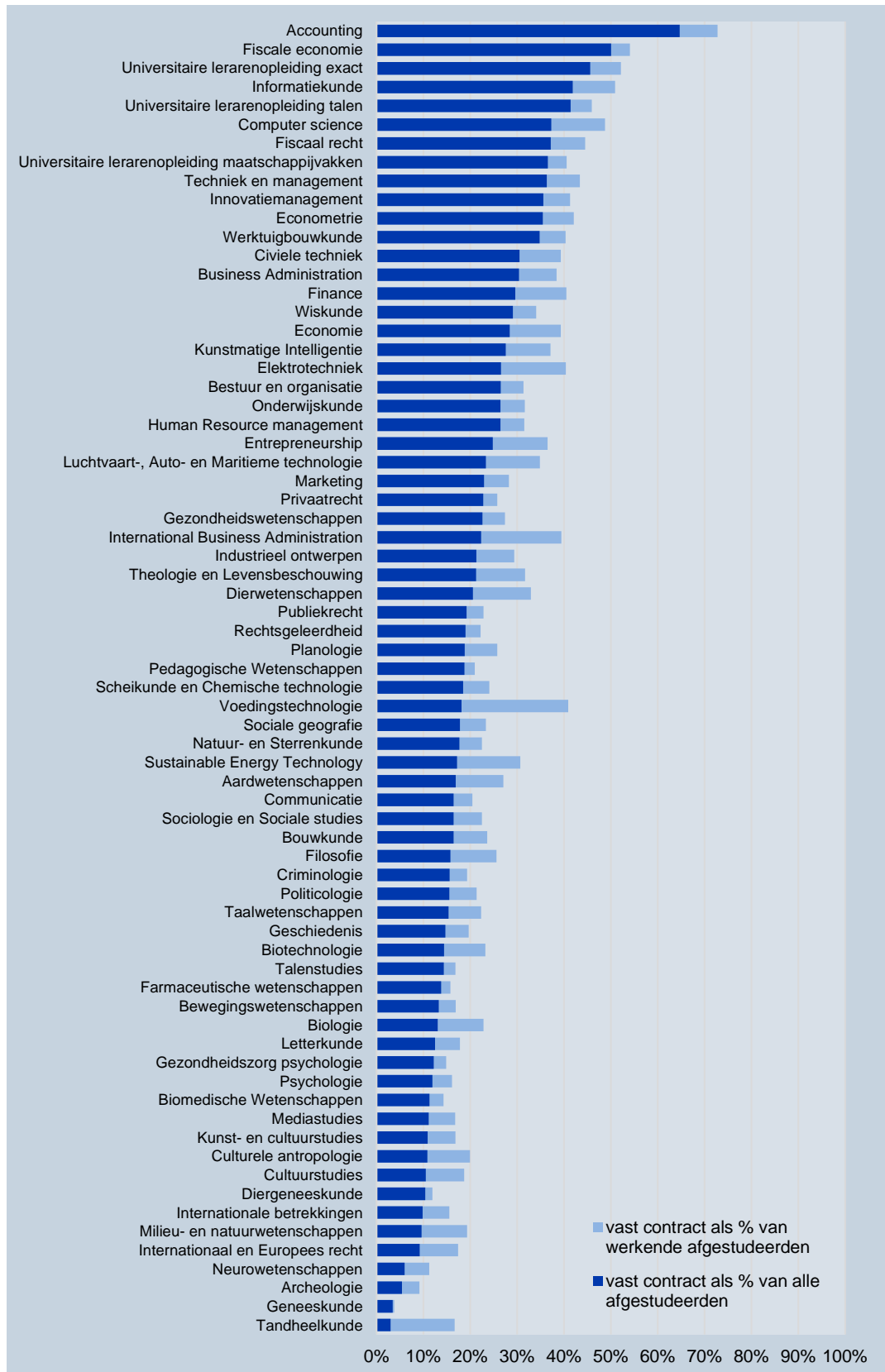
- Bij wo-opleidingen valt op dat afgestudeerden Criminologie tien jaar na afronding van de studie een relatief hoge kans op een vast contract hebben. Dat is opvallend gezien de lage kans vijftien maanden na afstuderen voor hetzelfde afstudeercohort;
- Afgestudeerden Accounting, Fiscale economie, Fiscaal recht en Econometrie hebben ook een grote kans op een vast contract na tien jaar;
- Afgestudeerden aan medische wo-opleidingen hebben ook na tien jaar een lage kans op een vast contract. Hetzelfde geldt voor afgestudeerden Filosofie, Neurowetenschappen en Theologie en Levensbeschouwing.

Figuur 5.1 Baan zekerheid 15 maanden na afstuderen, hbo'ers afstudeercohort 2014-15

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Figuur 5.2 Baanzerkerheid 15 maanden na afstuderen, wo'ers afstudeercohort 2014-15

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Elsevier (2017)

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Bijlage A.1 Gebruikte databronnen

Databronnen

Voor de analyse van de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden is gebruikgemaakt van administratieve data afkomstig uit de Microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).¹⁹ De Microdata bestaat uit verschillende gegevens die op persoonsniveau te koppelen zijn. In de analyse is gebruikgemaakt van onderwijsdata afkomstig van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), inkomensdata (lonen en uitkeringen) afkomstig van het Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV) en de Belastingdienst, en persoonskenmerken uit de Basisregistratie Personen (BRP).

Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit alle hbo-bachelor en wo-master afgestudeerden in de studiejaar 2004/05 tot en met 2014-15. Afgestudeerden die tijdens hun studie niet stonden ingeschreven in de Basisregistratie Personen zijn niet meegenomen in de analyse.

Bijlage A.2 Uitkomstmaten en meetmomenten

Uitkomstmaten

Inkomenssituatie

De inkomenssituatie is afkomstig uit het bestand met de sociaaleconomische categorie van personen in een bepaalde maand. Om de sociaaleconomische categorie te bepalen worden alle inkomsten in een maand uit de verschillende inkomstenbronnen die iemand heeft met elkaar vergeleken. In principe bepaalt het hoogste bedrag de sociaaleconomische categorie. Een mogelijke uitzondering hierop is wanneer een persoon is ingeschreven bij een onderwijsinstelling. Wanneer iemand staat ingeschreven bij een onderwijsinstelling en maandelijkse inkomsten (exclusief studiefinanciering) heeft die lager zijn dan de lage inkomensgrens voor een alleenstaande krijgt iemand de status 'student'. De lage inkomensgrens lag in 2015 op € 1.030 per maand.

De gegevens met betrekking tot de inkomenssituatie zijn afkomstig van Nederlandse instanties. Inkomsten uit het buitenland van personen die tevens belastingplichtig zijn in het buitenland zijn niet bekend. Met andere woorden, van personen die in het buitenland wonen en geen inkomsten hebben uit Nederland is geen informatie bekend.

Bruto maand- en uurloon

De gedetailleerde loongegevens zijn bekend voor alle bedrijven en organisaties die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig zijn.

¹⁹ Zie de microdata-catalogus van het CBS voor een uitvoerige beschrijving van de diverse bestanden (<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen/catalogus-microdata>)

Het bruto maandloon betreft het totale maandelijkse basisloon van een werknemer, afkomstig uit één of meerdere banen. Een werknemer is iemand die in loondienst werkt. Dit betreft zowel 'reguliere' werknemers als Directeur-Grotaandeelhouders (DGA). Het basisloon is een benadering van het contractloon van een werknemer. Het wordt gebruikt om een zo constant mogelijk loonbegrip te hanteren. Onder andere bijzondere beloningen en uitbetaald overwerk worden niet gerekend tot het basisloon.

Conform de CBS-definitie is het uurloon berekend door het bruto maandloon te delen door het totale aantal reguliere uren per maand. Reguliere uren zijn de verloonde uren minus overwerkuren, uren van feestdagen en uren van algemene en leeftijdsspecifieke verlofdagen.

Om de salarisgegevens van afstudeercohorten goed te kunnen vergelijken zijn de maand- en uurlonen gecorrigeerd voor inflatie. Dit is gedaan op basis van de Consumentenprijsindex, zoals gepubliceerd door het CBS.²⁰

Substantiële baan

Een substantiële baan voldoet aan de volgende vier voorwaarden:

1. Het betreft een baan in loondienst bij een bedrijf dat/een organisatie die in Nederland loonbelasting- en premieplichtig is;
2. Er is geen sprake van oproepwerk, uitzendwerk of stages;
3. De deeltijdfactor is minimaal 0,6. De deeltijdfactor is de verhouding tussen het aantal gewerkte uren per week en de gebruikelijke voltijdsarbeidsduur per week volgens de CAO;
4. Het uurloon is minimaal 1,4 maal het minimumuurloon voor afgestudeerde hbo'ers, en minimaal 1,5 maal het minimumuurloon voor afgestudeerde wo'ers. Die percentages zijn gebaseerd op de loonhoogte waarbij wo- en hbo-afgestudeerden uit het cohort 2007-08 een nagenoeg gelijke duur tot een substantiële baan hadden. Het gaat bij het uurloon om het contractuurloon. Het minimum uurloon voor personen van 23 jaar of ouder van juli 2015 bij een 38-urige werkweek is als uitgangspunt genomen.²¹ Dit uurloon a € 9,16 wordt gebruikt voor de afstudeerders in juli 2015. Door middel van maandelijkse inflatiecorrectie op basis van de Consumentenprijsindex is het minimum uurloon voor andere afstudeermaanden bepaald.

De duur tot een baan is niet bepaald voor afgestudeerden die:

- Binnen drie maanden na afstuderen staan ingeschreven als student;
- Binnen drie maanden na afstuderen zelfstandigheid (DGA, Freelancer, meewerkend gezinslid en Zelfstandigen) als grootste inkomstenbron hebben;
- Binnen een jaar na afstuderen uitgeschreven worden uit de GBA. Omdat afgestudeerden die direct na afronding van hun studie emigreren vaak verzuimen zich uit te schrijven uit de GBA en het daardoor langer duurt voordat de persoon daadwerkelijk wordt uitgeschreven, is gekozen voor de termijn van een jaar. Uit verdere analyse blijkt dat deze personen inderdaad binnen een jaar worden uitgeschreven.

Voor bovenstaande gevallen zou de duur tot een baan oneindig kunnen zijn, omdat zij daar niet naar op zoek zijn geweest.

²⁰ Zie [http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83131ned&D1=0-6&D2=0&D3=\(l-39\)-l&VW=T](http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83131ned&D1=0-6&D2=0&D3=(l-39)-l&VW=T)

²¹ Zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2015-10678.html>

Vast contract

Om te bepalen of iemand een vast contract heeft wordt gekeken naar de contractsoort van de hoofdbaan van werknemers. De hoofdbaan is de baan met het hoogste bruto maandloon. De contractsoort van DGA 's wordt tevens als vast verondersteld.

Meetmomenten*Salarisgegevens*

Het bruto maandloon, uurloon en het hebben van een vast dienstverband zijn voor alle afgestudeerden geobserveerd in de maand september in het tweede jaar na afstuderen. Zo worden de lonen van het cohort afgestudeerden in september 2014 tot en met augustus 2015 gemeten in september 2016. Voor de afstudeerders in september 2014 is dit twee jaar na afstuderen, voor de afstudeerders in augustus 2015 iets meer dan een jaar na afstuderen. Gemiddeld worden de salarisgegevens geobserveerd ongeveer vijftien maanden na afstuderen.

Inkomenssituatie

De inkomenssituatie is gemeten in de maand december in het eerste of tweede jaar na afstuderen. Zo wordt de inkomenssituatie van het cohort afgestudeerden in september 2014 tot en met augustus 2015 gemeten in december 2015. Voor de afstudeerders in september 2014 is dit zestien maanden na afstuderen, voor de afstudeerders in augustus 2015 vijf maanden na afstuderen. Gemiddeld wordt de inkomenssituatie geobserveerd ongeveer 6 maanden na afstuderen.

seo economisch onderzoek

Roetersstraat 29 . 1018 WB Amsterdam . T (+31) 20 525 16 30 . F (+31) 20 525 16 86 . www.seo.nl